

Hebreo masārē oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

A'ti pūrĩrē hebreo masārē (judío masārē) ojacu niwĩ. Cũ oja'cure añurõ waro masĩno'ña marĩi.

A'ti pūrĩ Jesucristore ějõpeodu'use pũ'to nirārē ojano'caro niwũ.

A'tiro ojacu niwĩ. Cristo nipe'tirã bu'ipu nimi nisere ojacu niwĩ. Ɛ'musecjãrã Ő'acũrē wereco'terã bu'i, Moisé, tojo nicã cũ dutise bu'i nimi nisere ojacu niwĩ. Tojo nicã Cristo pa'ia wiogu waro weronojõ nígu, Melquisedec weronojõ nimi nisere ojacu niwĩ. “Tojo weerã Cristore ějõpeonu'cũcã'ña”, ni ojacu niwĩ.

Ő'acũ cũ macũ me'rã masārē ucũcu niwĩ nise ni'i

¹ Dũporopũ Ő'acũ marĩ ñecũsumua judío masārē pejetiri ucũcu niwĩ. Cũ, cũ ye queti weremu'tãrĩ masārē mejęcãnojõ dia'cũ werecu niwĩ. Āpěrãrē bajuyoropũ werecu niwĩ. Āpěrãrē quē'ese weronojõ ĩ'ocu niwĩ. Āpěrãrē quē'erõpũ werecu niwĩ. ² A'tocaterore a'ti umuco pe'tiatji dũporo cũ macũ me'rã cũ ye cjasere marĩrē ucũmi. Ne waropũta Ő'acũ cũ macũ me'rã nipe'tise a'ti turi cjasere weecu niwĩ. Tere wéegu, nipe'tise cũ macũ ye tojadutigu tojo weecu niwĩ. ³ Cũta Ő'acũ asistesere cuogu nimi. Ő'acũ tutuayũ'rũgu, añuyũ'rũgu nimi. Cũ macũ quē'rã cũ weronojõta nimi. Cũ ucũtutuase

me'rã nipe'tise a'ti turi cjasere cũ ne waropu weenu'cã'caro weronojõta ninu'cũcã weemi. Cũ wẽrĩse me'rã marĩ ña'arõ wee'quere yu'rucocu niwĩ. Tojo wéeca be'ro u'musepure Õ'acũ tu-tuayurugũ dujiri cũmurõpu ejanujãcu niwĩ.

Õ'acũ macũ Õ'acũrẽ wereco'terã u'musecjãrã nemorõ nimi nise ni'i

⁴ Õ'acũ cũ macũrẽ cũ wiogu nisere o'oturiacu niwĩ. Tojo weegu cũ macũ cũrẽ wereco'terã u'musecjãrã bu'ipu tojacu niwĩ. ⁵ Õ'acũ cũ macũrẽ a'tiro nicu niwĩ:

Mu'u yu'u macũ ni'i.

Ni'cãcã me'rã yu'u mu'u pacu ni'i nisere i'o'o, nicu niwĩ.

Cũ, cũrẽ wereco'terãrẽ tojo niticu niwĩ. Tojo nicã cũ macũ ye cjasere ucũgũ, a'tiro nicu niwĩ:

Yu'u cũ pacu nigũti.

Cũ yu'u macũ nigũsami, nicu niwĩ.

Cũrẽ wereco'terã pe'ere ne tojo niticu niwĩ.

⁶ A'tiro weecu niwĩ. Cũ macũ masã ma'mi ni'cũ nigũrẽ a'ti nucũcãpu bajuacã weecu niwĩ. Tojo wa'acã wéegu, Õ'acũ a'tiro nicu niwĩ:

Nipe'tirã yu'ure wereco'terã yu'u macũrẽ ejaque'a, ejõpeoato, nicu niwĩ.

⁷ Õ'acũ cũrẽ wereco'terã pe'ema a'tiro nicu niwĩ:

Yu'u, yu'ure wereco'terãrẽ wĩ'rõ weronojõ uputicã wee'e.

Narẽta tja pecame'e weronojõ uputicã wee'e.

⁸ Cũ macũ pe'ere "A'tiro weegũti", nicu niwĩ:

Mu'u Õ'acũ nise, wiogu nise ne pe'tisome.

Mu'u masãrẽ queoro dutigusa'a.

⁹ Mu'u queoro weesere ma'i'i.

Ãpẽrã ña'arõ weese pe'ere yabi'i.

Tojo weegu yu'u Õ'acũ mu'urẽ besegu, wiogu
sõrõgũ, u'se me'rã wa'rewu.

Mu'u me'rãcjãrã bu'i tojacã weewu.

Masã mu'urẽ “Añuyu'ruagu nimi”, nima.

¹⁰ Apero Õ'acũ cũ macũrẽ ucũ'quere a'tiro
ojano'wũ:

Wiogu, ne waropure mu'u basuta a'ti turire,
u'musere bajurẽwũ.

¹¹ A'te mu'u wee'que pe'tirosa'a.

Mu'u pũrĩcã pe'tisome.

Ninu'cũgũsa'a.

Nipe'tise mu'u wee'que su'ti weronojõ boadi-
jarosa'a.

¹² Mu'u tere su'ti weronojõ tuupe'egusa'a.

Nipe'tise te ducayuno'rõsa'a.

Mu'u pũrĩcã ne ducayuwe'e.

Mejãrõta ninu'cũ'u.

Mu'u catiri umuco ne pe'tisome, nicu niwĩ Õ'acũ
cũ macũrẽ.

¹³ Õ'acũ a'te quẽ'rãrẽ cũ macũrẽ a'tiro nicu niwĩ:

Yu'u tiro wiogu dujiri cũmurõ diacjũ pe'e du-
jigusa'a.

Mu'urẽ ĩ'atu'ti'cãrã mu'u doca tojape'ticã
weeguti.

Yu'u tojo weeri cura mu'u dujigusa'a, nicu niwĩ.

Cũrẽ wereco'terã pe'ere ne ni'cãrẽ tojo niticu
niwĩ. ¹⁴ Nipe'tirã Õ'acũrẽ wereco'terã bajutirã
nima. Na cũ dutisere weeco'terã nima. Na cũ
yu'rãono'cãrãrẽ weetamudutigũ o'ó'cãrã nima.

2

*Õ'acũ masãrẽ yu'rũo'que quetire
wãcũnrũdutise ni'i*

¹ Õ'acũ cũ macũrẽ nipe'tirã wiogu wa'acã weecũ niwĩ. Tojo weerã Jesucristo ye quetire marĩ tu'o'quere nemorõ wãcũnrũgõũa'a. Tere wãcũtirã, mejẽcã ãjõpeobosa'a nĩrã, wãcũnrũrõũa'a. ² Duporopure Õ'acũ cũrẽ wereco'terã u'musecjãrãrẽ cũ ye quetire wereduticũ niwĩ. “Na were'que diacjũ ni'i”, nino'caro niwũ. Tojo nimicã, masã pe'e na were'quere ãjõpeoti, yu'rũnu'cãcãrã niwã. Õ'acũ nipe'tirã na dutisere weetirãrẽ queoro bu'iri da'recũ niwĩ. ³ Marĩ pũrĩcã Õ'acũ masãrẽ yu'rũose queti añubutiasere cõ'o. Tojo cuomirã, tere tojo ã'acõ'arã, cũ bu'iri da'resere ne yu'rũwetisome. Ne warore Jesucristo marĩ wiogu masãrẽ yu'rũoguti nisere werenũ'cãcũ niwĩ. Be'ro tja cũ were'quere tu'orã, a'tiro wee'cãrã niwã. Diacjũta ni'i nĩrã, marĩrẽ wereturiacãrã niwã. ⁴ Apeye quẽ'rãrẽ Õ'acũ a'tiro weecũ niwĩ. Cũ a'te quetire “Diacjũta ni'i” nĩgũ, peje wee'osere ã'amarĩase me'rã ã'ocũ niwĩ. Tojo nicã Espĩritu Santu me'rã marĩrẽ a'tiro weecũ niwĩ. Cũ uaronojõ peje mejẽcãrĩ dia'cũ weemasĩsere o'ocũ niwĩ.

Jesucristo marĩ weronojõ uputigu nimi nise ni'i

⁵ A'ti turi pe'tĩca be'ro ape turi nĩrõsa'a. Ti turipure Õ'acũrẽ wereco'terã u'musecjãrã dutise doca nisome. ⁶ A'tiro pe'e ni'i. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpure ni'cũ a'tiro ojacũ niwĩ:

Õ'acũ, ¿de'ro weegu masãrẽ wãcũmiti mũ'u?
 Na boadjarãrẽ ¿de'ro weeacũ tocã'rõ
 wãcũque'timiti mũ'u?

⁷ Õ'acũ, yoaticã masãrẽ mũ'urẽ wereco'terã doca
 nicã weecũ niwũ.

Tojo weemigũ, narẽ be'ropure wiorã sõrõcũ
 niwũ.

Narẽ wiorã sõrõ, nipe'tirã narẽ “Añurã nima”, ni
 wãcũcã weecũ niwũ.

⁸ Nipe'tise mũ'u bajurẽ'quere masã dutiatio nígu
 cũucũ niwũ, ni ojacũ niwĩ.

Õ'acũ nipe'tisere masã dutise doca nicã weecũ
 niwĩ. Tojo weero ne apeyenojõ na bu'i niwe'e.
 Tojo nimicã, masã nipe'tisere sõ'owaro dutitima
 yujupũ. ⁹ Jesú pũrĩcãrẽ tojo oja'caronojõta
 wa'acaro niwũ. Õ'acũ cãrẽ a'ti nucũcãpũre
 o'ógũ, cãrẽ wereco'terã docapũ cũunicũ
 niwĩ. Õ'acũ marĩrẽ pajaña'gũ, nipe'tirãrẽ
 wẽrĩbosadutigũ tojo cũucũ niwĩ. Ni'cãrõacãrẽ
 cũ wẽrĩ pi'eti'que wapa Õ'acũ cãrẽ wioгу sõrõcũ
 niwĩ. Nipe'tirã cãrẽ “Añuyũ'rugũ nimi” nidutigũ
 tojo weecũ niwĩ.

¹⁰ Nipe'tise Õ'acũ ye ni'i. Cũ tutuaro me'rã
 ninu'cũ'u. Nipe'tirã cũ põ'rãrẽ ¼'musepũ cũ
 wioгũ nirõpũ cũ me'rã nicã ¼ami. Tojo weegu cũ
 queoro weesĩ'rigũ, Jesucristo marĩrẽ yu'rũogure
 pi'eticã weecũ niwĩ. ¹¹ Jesucristo marĩ ña'arõ
 wee'quere cõ'acũ niwĩ. Marĩrẽ Õ'acũ yarã
 tojacã weecũ niwĩ. Marĩ Jesucristo me'rã ni'cũ
 põ'rã ni'i. Tojo weegu Õ'acũ macũ marĩrẽ
 “Yũ'u acawererã nima”, nímasĩmi. Marĩrẽ ne

hopoyasātimi. ¹² Ō'acũ ye queti ojáca pūrīpu Jesucristo cã pacure ucũsere a'tiro ojano'wũ: Mũ'u ye cjasere, yũ'u acawererã mũ'urẽ ějõpeorãrẽ wereguti.

Masã nerẽwuaropũ “Ō'acũ añuyũ'rũami”, mũ'urẽ ni basapeoguti.

¹³ Aperopũ quẽ'rãrẽ a'tiro ojano'wũ:

Yũ'u Ō'acũrẽ ějõpeoguti.

Aperopure ninemowũ tja:

Ō'acũ põ'rã cũ yũ'ure o'o'cãrã me'rã a'to ni'i, ni ojano'wũ.

¹⁴ Marĩ wẽrĩdijati upure cwo'o. Tojo weronojõ Jesú quẽ'rã marĩ weronojõ uputicũ niwĩ. Cũ marĩ weronojõ uputigũ, wẽrĩcũ niwĩ. Cũ wẽrĩse me'rã wãtĩ wẽrĩse o'ogure docaque'acã weecũ niwĩ. ¹⁵ Cũ wẽrĩse me'rã wẽrĩsere uirãrẽ, te doca ninu'cũrãrẽ yũ'rũweticã weecũ niwĩ.

¹⁶ A'tiro ni'i. Jesucristo Ō'acũrẽ wereco'terã u'musecjãrãrẽ weetamugũ mejëta a'ticũ niwĩ. Marĩ Abrahã pãrãmerã nituriarã Ō'acũ yarã pe'ere weetamugũ a'ticũ niwĩ. ¹⁷ Jesucristo marĩ cũ acawererã weronojõ uputicũ niwĩ. Marĩrẽ yũ'rũosĩ'rĩgũ tojo weecũ niwĩ. Cũ wẽrĩse me'rã marĩ ña'arõ wee'quere cũ pacure acobojoduticũ niwĩ. Cũ tojo weegũ pa'ia wiogũ masã ña'arõ wee'quere Ō'acũrẽ sërĩbosagũ weronojõ weecũ niwĩ. Marĩrẽ añurõ weetamunu'cũsĩ'rĩgũ tojo weecũ niwĩ. Nipe'tise marĩ weronojõ weesetigũ, marĩrẽ pajaña'gũti nĩgũ, tojo uputicũ niwĩ.

¹⁸ Peje mejëcã wa'acã, pi'eticũ niwĩ. Tojo nicã wãtĩ cũrẽ niqesãcũ niwĩ. Tojo wa'asere wãcũtutuacũ niwĩ. Tojo weegũ marĩrẽ mejëcã

wa'acã, wãtĩ marĩrẽ ña'arõ weeduticã, weeta-
mumasĩmi.

3

Jesucristo Moisé yu'rũoro nimi nise ni'i

¹ Yu'ũ acawererã, Jesucristore ãjõpeorã Õ'acũ beseno'cãrã Jesucristore añurõ wãcũnũrũña. Cũ Õ'acũ yere weredutigũ o'õno'cũ nimi. Tojo nicã cũ pa'ia wiogũ weronojõ Õ'acũrẽ marĩ ye niatjere sãrĩbosagũ weesami. ² Duporopũ Moisé Õ'acũ cũ yere weedutigũ cũ'quere queoro weecũ niwĩ. Mejãrõta Jesú quẽ'rã Õ'acũ cũrẽ cũ'quere queoro weecũ niwĩ. ³ Jesure Moisé yu'rũoro añurõ wãcũyu'rũnũ'cãrõũa'a. A'te weronojõ ni'i. Ni'cũ wi'ire weesami. Ti wi'i nemorõ wi' wee'cũ pe'e añurõ ucũno'sami. Jesúta wi' wee'cũ weronojõ nimi. ⁴ Nipe'tise wi'serire masã weema. Õ'acũ pe'e nipe'tisepãreta wee'cũ nimi. ⁵ Moisé Õ'acũ yarãrẽ co'tegũ, queoro weecũ niwĩ. Cũ da'rase a'tiro nicaro niwũ. Õ'acũ were'quere weremũ'tãrĩ masũ nicũ niwĩ. ⁶ Õ'acũ yarã ni'cã wi' weronojõ nima. Õ'acũ bese'cũ Cristo ti wi'icjũ wiogũ macũ nimi. Cũ queoro weenu'cũmi. Ti wi'icjãrã marĩta ni'i. Marĩ Õ'acũrẽ ãjõpeodu'utirã, cũ yarã nirãsa'a. Tojo nicã "Be'ropũ cũ o'oatjere marĩrẽ o'ogũsami" ni ãjõpeorã, cũ yarã nirãsa'a.

Õ'acũ me'rã nirã soo, e'catise ni'i

⁷ Espíritu Santu Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpũ ní'caronojõta marĩ ějõpeodu'uticã'rõũa'a. A'tiro ojano'wũ:

A'tiro nicã musã Õ'acũ ucũsere tũ'orã,

⁸ ne ejeripõ'rã bũtiticã'ña.

Dũporopũ Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cã'cãrã weronojõ niticã'ña.

Na yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ nícatere Õ'acũ dutisere ũaticãrã niwã.

Ƨatirã, Õ'acũrẽ uacã weenu'cũcãrã niwã.

⁹ Õ'acũ a'tiro nicũ niwĩ:

“Musã ñecũsumũa masã marĩrõpũ nírá, yũ'ũre uacã weewã.

Cuarenta cũ'marĩ yũ'ũ añurõ weesere ĩ'amirã, tojo weewã.

¹⁰ Tojo weegũ yũ'ũ na me'rã uacãti.

A'tiro niwũ: ‘Musã no'o ũaro mejẽcã dia'cũ wee'e.

Yũ'ũ dutisere ne ũawe'e.’

¹¹ Tojo weegũ na me'rã uagũ, ‘Diacjũta a'tiro weegũti’ niwũ.

‘Yũ'ũ musãrẽ o'oatji di'tare ne ejasome.

Yũ'ũ me'rã soo, e'catitamusome’, niwũ narẽ”, nicũ niwĩ Õ'acũ.

¹² Yũ'ũ acawererã, tũ'omasĩña. Ne ni'cũ ña'arõ wãcũ, ějõpeotigũ niticã'ña. Ña'arõ wãcũrã, cãrẽ ějõpeotirã, musã Õ'acũ catinu'cũgũrẽ cõ'arã weebosa'a. ¹³ A'tiro pe'e weeya.

Ƨmũcorinũcũ a'merĩ wãcũtutuacã weeya. Nipe'tise musã catiri ũmũcore, ña'arõ weeri nírá, a'merĩ weetamunu'cũcã'ña. Musã ña'arõ wéerã, nemorõ ña'arõ weesãjãbosa'a. Õ'acũrẽ yũ'rũnũ'cãbosa'a. Tojo weerã a'merĩ

wăcūtutuacă weeya. ¹⁴ Marī ne waro Jesu-cristore ējōpeo'caronojō ējōpeonu'cūrā. Tojo wéerā, marī Ō'acū bese'cū Cristo wiogu nirōpu cū me'rā ninu'cūrāsa'a.

¹⁵ Yū'u ní'caronojōta a'tiro ojano'caro niwū:
Ni'cācā mūsā Ō'acū ucūsere tū'orā, mūsā ejeripō'rā butiticā'ña.

Dūporocjārā Ō'acūrē yū'rūnu'cā'cārā weronojō niticā'ña, nino'caro niwū.

¹⁶ Dūporocjārā Ō'acū ucūsere tū'omirā, cūrē yū'rūnu'cācārā niwā. Na nipe'tirā Egip-topu ní'cārā Moisé miano'cārā nicārā niwā. Tojo miano'cārā nimirā, Ō'acūrē yū'rūnu'cācārā niwā. ¹⁷ Cuarenta cū'marī Ō'acū ña'arō weerā me'rā uacū niwī. Na yucū marīrō, masā marīrōpu boabajaque'aticārā niwā. ¹⁸ Ō'acū cūrē yū'rūnu'cā'cārē “A'tiro weeguti” nicū niwī: “Yū'u narē o'otji di'tare ne ejasome. Na yū'u me'rā soo, e'catitamusome”, nicū niwī. ¹⁹ Tojo weerā marī masī'i. Na Ō'acūrē ējōpeotise ye bu'iri cū o'otji di'tare ejamasīticārā niwā. Cū me'rā soo, e'catitamumasīticārā niwā.

4

¹ Ō'acū dūporocjārārē “Soo, e'catitamurā a'tia”, nicū niwī. A'tiro nicā marī quērārē mejārōta nigū weemi. Apetero weerā ni'cārērā mūsā tiropu nirā cū me'rā soo, e'catitamutibosama. Tojo weerā nūcūl'ase me'rā cūrē yū'tiropu'a. ² Marī quērā dūporocjārā weronojōta masārē yū'rūose quetire wereno'cārā ni'i. Nāmarīcā mejō

waro te quetire tɔ'ocārã niwã. Tere tɔ'omirã, ějõpeoticārã niwã. ³ Marĩ tere ějõpeorã pũricã, cũ me'rã soo, e'catitamurãsa'a. Ō'acũ a'ti turi weetu'ajanɯ'cõca be'ro soocɯ niwĩ. Duporopure “Soorãsama” ní'cɯ nimigũ, masã marĩrõpɯ sija'cãrãrẽ ucũgũ, a'tiro nicɯ niwĩ:

Yɯ'ure ějõpeotise bu'iri na me'rã uagɯ, “Di-acjũta yɯ'ɯ me'rã soo, e'catitamusome”, niwũ, nicɯ niwĩ.

⁴ Aperopɯ Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpɯ cũ a'ti turire weetuoca nɯmɯ be'ro cja nɯmɯrẽ a'tiro ojano'caro niwũ:

Ti nɯmɯ nicã, nipe'tise cũ wéeca be'ro saurure soocɯ niwĩ Ō'acũ.

⁵ Apaturi mejãrõta a'tiro ojano'wũ tja:

Yɯ'ɯ me'rã soo, e'catitamurã wa'asome, nicɯ niwĩ.

⁶ Duporocjãrãpɯ Ō'acũ yɯ'rɯose quetire tɔ'omɯ'tã'cãrã, na yɯ'rɯnɯ'cã'que bu'iri cũ me'rã soo, e'catitamurã wa'aticãrã niwã. Āpẽrã pe'ere cũ me'rã soo, e'catitamurã wa'atjo dɯ'sa'a yujupɯ. ⁷ Duporocjãrãpɯ na soo, e'catitamurã wa'aticã ĩ'agũ, Ō'acũ marĩ pe'ere ape nɯmɯ besecũú'cɯ niwĩ. Cũ beséca nɯmɯ a'tocatero ni'i. Ō'acũ be'ropɯ Davi oja'que me'rã marĩrẽ a'tere masĩcã weemi. Tere Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpɯ a'tiro ojacɯ niwĩ:

A'tocaterore mɯsã Ō'acũ ucũsere tɔ'orã, mɯsã ejeripõ'rã butíticã'ña, nicɯ niwĩ.

⁸ Toduporopɯ Josué Israe curuacjãrãrẽ Canaá wãmetiropɯ sɯ'ori miacɯ niwĩ. Cũ narẽ topɯ miaa, narẽ soose o'oticɯ niwĩ. Cũ o'óca be'ro

nicāma, Ō'acũ be'ropure tere ucũnemotibopĩ.
 9 Tojo weero masĩno'o. Añbutiase soose
 Ō'acũ a'ti di'ta wéeca be'ro soo'caronojõta
 marĩ cũ yarārē “Soose du'sa'a yujupũ”, nino'o.
 10 Ō'acũrē añurõ ějõpeogũ, cũ me'rã soo,
 e'catitamugũsami. Cũ da'rasetisere cũ me'rã
 ejerisãjãgũsami. Ō'acũmarĩcã cũ da'rãca be'ro
 soocũ niwĩ. Tojo weegũ Ō'acũ me'rã nigũ cũ
 me'rã soogũsami. 11 Ō'acũ me'rã soorãti nĩrã,
 marĩ quẽrã wãcũtutuarõa'a. Duporocjãrãpũ
 Ō'acũrē yũ'rũnũ'cã'caro weronojõ weesirutu-
 ticã'rõa'a. Na ějõpeotise bu'iri cũ me'rã
 sooticãrã niwã.

12 Ō'acũ ye ucũse ninu'cũcã'a. Tutuayũ'rũa'a.
 Ñosẽrĩ pjĩjo pũaperi osoyojaca pjĩ me'rã ñosẽrõ
 weronojõ ni'i. Ti pjĩ nemorõ Ō'acũ ucũse
 pũrĩcã marĩ po'peapũ, marĩ ejeripõ'rãpũ, marĩ
 wãcũsepũ, nipe'tiropũ sãjãsa'a. Ō'acũ ucũsere
 tũ'orã, marĩ po'peapũ wãcũsere “Añũ ni'i, o
 ña'a ni'i”, ni besemasĩno'o. 13 Marĩ Ō'acũ
 wee'cãrã ni'i. Cũrē ne du'timasĩwe'e. Nipe'tise
 marĩ nisere, marĩ weesere cũ ĩ'amasĩmi. Cũta
 marĩ wee'quere “¿De'ro weerã tojo weeri?” ni
 besegũsami.

Jesú pa'ia wiogũ weronojõ nimi nise ni'i

14 Jesú Ō'acũ macũ pa'ia wiogũ weronojõ
 marĩrē Ō'acũrē sẽrĩbosagũ nimi. Cũ Ō'acũ
 pũ'topũ nimi. Tojo weerã marĩ cũrē
 ějõpeonu'cũcã'rõa'a. 15 Ō'acũrē marĩrē
 sẽrĩbosagũ pa'ia wiogũ weronojõ nimi. Cũ

quẽ'rã marĩ weronojõ pi'eticu niwĩ. Tojo weegu marĩ tutuaticã, marĩrẽ pajaña'sami. Cũ nipe'tise ña'arõ wa'asere tu'oña'cu niwĩ. Tojo nicã wãtĩ marĩrẽ ña'asere weedutironojõta Jesú quẽ'rãrẽ ña'asere weeduticu niwĩ. Wãtĩ tojo weedutimicã, Jesú pe'e ne ni'cãti ña'arõ weeticu niwĩ. ¹⁶ Marĩrẽ cũ pajaña'yucã, uiro marĩrõ Õ'acũ cũ weetamusere sërĩmasĩ'i. Marĩrẽ añurõ weegusami. Marĩrẽ mejecã wa'acã, cürẽ weetamuse sërĩcã, pajaña'gũsami.

5

¹ Pa'ia wiogure beserã, na wa'tero nigürẽ besema. Cũ, masã ye cjase niatjere Õ'acürẽ sërĩbosagu nimi. Masã ña'arõ wee'quere acobojose sërĩgũ, wa'icürãrẽ wějẽ ñjũamorõmi. ² Pa'ia wiogu marĩ weronojõ nimi. Masũ nigũ, cũ quẽ'rã tutuatimi. Tojo weegu tutuatirãrẽ, tu'omasĩtirãrẽ, no'o uaro weebajaque'atirãrẽ pajaña'sami. ³ Cũ quẽ'rã cũ basu ña'arõ wee'que wapa ãpẽrãrẽ weebosaronojõta wa'icürãrẽ wějẽ ñjũamorõsami.

⁴ Ne ni'cũ pa'ia wiogu cũ basu bese sãjãmasĩtisami. A'tiro pe'e weeno'sami. Õ'acũ basu bese sörõsami. Cũ Aarõrẽ wee'caronojõta weesami. ⁵ Õ'acũ bese'cu Cristo quẽ'rãrẽ tojota wa'acaro niwũ. Cristo Õ'acũ tiropu pa'ia wiogu weronojõ wa'agu, cũ basu beseticu niwĩ. Õ'acũ pe'e cürẽ bese sörõcu niwĩ. Yu'u musãrẽ a'te ðuporo oja'caronojõta a'tiro nicu niwĩ:

Mu'u yu'u macũ ni'i.

Ni'cãcã me'rã yu'u mu'u pacu ni'i nisere ñ'o'o.

⁶ Aperopu quẽ'rãrẽ Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpu cũ macũrẽ a'tiro nicu niwĩ:

Mũ'u pa'i ninu'cũgũsa'a.

Melquisedec ní'caronojõta nigũsa'a, nicu niwĩ.

⁷ Õ'acũ bese'cu Cristo a'ti nucũcãpu nígu, cũrẽ ñubuecu niwĩ. Cũrẽ sãrĩgu, upũtu tutuaro me'rã, utise me'rã Õ'acũrẽ sãrĩcu niwĩ. Cũrẽ wãrĩticã weemasĩbo'cure tojo sãrĩcu niwĩ. Cũ Õ'acũ haro weesĩ'rĩcu niwĩ. Cũ tojo weecã

ĩ'agũ, cũ sãrĩsere tũ'ocu niwĩ. ⁸ Cristo Õ'acũ bese'cu cũ macũ nimigũ, pi'eticu niwĩ. Tojo pi'etigu, Õ'acũ dutisere yũ'ticu niwĩ. Te me'rã

Õ'acũrẽ yũ'tisere añurõ masĩcu niwĩ. ⁹ Cũ wãrĩgu, nipe'tise cũ pacu cũu'quere weecu niwĩ. Tojo weegu cũ masãrẽ yũ'rũogu sãjãcu niwĩ.

Marĩ nipe'tirã cũrẽ ãjõpeo yũ'tirãrẽ yũ'rũo, catinu'cũcã weemi. ¹⁰ Õ'acũ Melquisedec pa'ia wiogu warore weronojõ cũrẽ sõrõcu niwĩ.

Ëjõpeodu'uri nĩrã, wãcũtutuaya nise ni'i

¹¹ Õ'acũ bese'cu Cristo pa'ia wiogu waro Melquisedec weronojõ nisere peje waro weresĩ'rĩsa'a. Tojo weresĩ'rĩmigũ, musã tũ'omasĩti, tũ'osĩ'rĩtise ye bu'iri basiowe'e.

¹² Musã yoacã Jesucristore ãjõpeowũ. Ni'cãrõacãrẽ ãpãrãrẽ bu'erãpu nitojabosa'a. Tojo nimirã, Õ'acũ yere mejõ niseacãrẽ apaturi wereapocã u'a'a. Musã tutuatirã waro weronojõ wa'a'a tja. Tojo weerã diasatiseacãrẽ añurõ tũ'orãnojõ o'orã, tũ'otiyũ'rũocã'a. Ba'asere ba'arõnojõ o'orã, ni'cãrõacãrẽ wecu õpãcõrẽ sĩ'rĩrã weronojõ ni'i yujupu. ¹³ Wecu õpãcõ

dia'cūrē sī'rīrā, wī'marā waro nima. Musā na wī'marā weronojō diacjū weesere Ō'acū ye cjasere masīwe'e. ¹⁴ Ba'ase butise pe'e bucurā ba'ase ni'i. Na diasasere masīma. Añusere, ña'asere besepoc'cārāpū nima.

6

¹ Marī añurō ějōpeorā nisī'rīrā, Cristo ye queti diasasere bu'erā. Marīrē bu'emū'tā'quere apaturi bu'eticā'rā majā. Bu'etojawū tema. Marī bu'emū'tā'que a'tiro niwū. Marī ña'arō wee'quere acobojose sērīdutiwū. Tojo ña'arō wee'que bu'iri pecame'epū wa'abopā, niwū. Marī wācūse ducayuroña'a nisere bu'ewū. Tojo nicā Ō'acūrē ějōpeoroña'a nisere bu'emū'tāwū. A'te ne waro bu'enū'cā'quere weeticā'rā majā. ² Apeye quē'rārē wāmeysesere, Espīritu Santure ñapeorā cūocā weesere bu'emū'tāwū. Tojo nicā wērī'cārā masārāsama, ña'arō wee'cārā pecame'epū bu'iri da'reno'rāsama nisere bu'ewū. ³ Ni'cārōacā Ō'acū cū uacā, apeyere, diasasere bu'ennemobosa'a.

⁴⁻⁶ Musā apetero weerā Jesucristo quetire ějōpeomirā, ějōpeodu'ubosa'a. Ō'acū masārē catinu'cūsere o'ocū niwī. Cū o'omicā, na ějōpeodu'ubosama. Tojo ějōpeodu'urānojōrē a'tiro ni'i. Na wācūsere apaturi ne ducayumasītisama. Tojo nicā Espīritu Santure cūorānojō, no'o Ō'acū ye queti añuse quetire masīrānojō tere ějōpeodu'urā, ne apaturi na wācūsere ducayumasītisama. Ō'acū tutuase o'osere masīmirā Jesucristore ějōpeodu'urā, ne apaturi acobojose sērīmasītisama. Cūrē

ējōpeodu'urā, na basu Ō'acũ macũrē apaturi curusapũ paabi'perā weronojō weerā weema. Nipe'tirā ĩ'orōpũ cũrē yabi bujicā'rā weema. ⁷ Ō'acũ masārē añurō weese a'tiro ni'i. Masā di'ta weronojō nima. Ō'acũ narē añurō weese acoro pejaro weronojō ni'i. Nipe'tisetiri acoro pejasetirinucũ di'tapũ si'bisājā'a. Aco di'tapũre añurō si'bisājāca be'ro na otese añurō pĩ'rĩ ducatisa'a. Tojo ducaticā, ti di'ta wiogũre añu ni'i. Ō'acũ “Añuse di'ta ni'i”, nisami. Tojo weronojō añurō weerārē e'catise me'rā narē ĩ'asami. ⁸ Āpērā pe'e ña'ase di'ta weronojō nima. Ña'ase di'tapũre acoro pejamicā, pota, ña'ase dia'cũ bajuasa'a. Ti di'ta wapamarĩ'i. Ti di'ta wiogũ tere ĩ'agũ, “Ña'ase ni'i, ĩjũacō'arā”, nisami. Cũ ní'caronojō Ō'acũ quē'rā cũrē ĩjōpeodu'urārē mejārōta nisami.

Marĩ u'mũsepũ niatjere e'catiyurā ĩjōpeodu'usome nise ni'i

⁹ Yũ'u mairā, ĩjũacō'asere ucũmigũ, yũ'u “Ō'acũ mūsārē ĩjũacō'agũsami”, nigũ mejēta wee'e. Mūsā yũ'ruono'cārāpũ ni'i. Tojo weerā añurō wee'e. ¹⁰ Ō'acũ queoro weegũ nimi. Cũ mūsā acawererā Jesucristore ĩjōpeorārē mūsā añurō wee'quere acobojosome. Narē mūsā weetamusere acobojosome. Mūsā narē añurō wéerā, Ō'acũrē ma'isere ĩ'o'o. ¹¹ Mūsā a'tiro weecā upũtũ u'a. Āpērārē weetamurā, mūsānucũ e'catise me'rā añurō weesĩ'rĩsere tojota weeyapaticā'ña. Tojo weero Ō'acũ “Ō'ogũti” ní'que queoro mūsā wācũ'caronojōta

wa'arosa'a. ¹² Musã nijĩsijarã dojocã uatisa'a. Æpẽrã Jesucristore ãjõpeorã weronojõ weeya. Na, narẽ ña'arõ wa'acã, wãcütutuama. Ne Jesucristore ãjõpeodu'utima. Na tojo weecã ï'agũ, Õ'acũ narẽ cũ "O'oguti" ní'quere o'ogusami. Musã quẽ'rã narẽ ï'acũu, weesirutuya.

¹³⁻¹⁶ Masã "Diacjũta ni'i" nĩrã, na yu'rũoro nigũ me'rã wãmepeorã weesama. Na tojo ni wãmepeocã, narẽ "Tojo niwe'e", nita basiotisa'a. Õ'acũ pũrĩcã Abrahãrẽ "Mu'urẽ añurõ weeguti" nĩgũ, apĩ wãme me'rã wãmepeoticu niwĩ. Ne ni'cũ Õ'acũ nemorõ niyu'rũnu'cãgũ marĩmi. Tojo weegu "A'tiro weeguti" nĩgũ, cũ basu wãmepeocu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ: "Diacjũta ni'i. Mu'urẽ añubutiaro weeguti. Mu'u pãrãmerã pãjãrã nituriarãsama", nicu niwĩ. Abrahã cũ tojo ní'quere sojaticu niwĩ. Tojo weegu Õ'acũ cũrẽ "Tojo weeguti" ní'quere ñe'ecu niwĩ. ¹⁷ Õ'acũ "Masãrẽ 'Añurõ weeguti' ní'quere 'dũcayusome'" nĩgũ, cũ basu wãmepeocu niwĩ. Marĩrẽ cũ " 'O'oguti' ní'quere 'Ñe'erãsa'a' " ni masĩdutigu, tojo weecu niwĩ. ¹⁸ Tojo weero te puaro cũ wãmepeose, cũ "Masãrẽ añurõ weeguti" ní'que ne dũcayuta basiowe'e. Õ'acũ ne nisoomasĩtimi. Cũ diacjũ ucũse me'rã marĩrẽ cũ yu'rũono'cãrãrẽ wãcütutuacã weemi. Cũ marĩrẽ "Añurõ weeguti" ní'caronojõta weegusami, nino'o. ¹⁹ Tere wãcũrã, marĩ u'mũsepu niatjere e'catise me'rã co'teyurã, ãjõpeodu'usome. Marĩ co'teyuse ninu'cũcã'rõsa'a. Dũcayusome. Jesú u'mũse Õ'acũ nirõpu sãjãacu niwĩ. Tojo weerã

marĩ tojo tũ'oña'a. ²⁰ A'tiro ni'i. Judío masã pa'ia wioꝝũ Õ'acũ wi'i po'peapũ cũ Nibutiari Tucũpũ sãjãagũ, a'tiro weesami. Usebutiri caserojore yũ'rũsãjãasami. Jesú cũ wẽrĩca be'ro Ƴ'mũsepũ sãjãagũ, ti caserojore yũ'ruagũ weronojõ weecũ niwĩ. Marĩ Ƴ'mũsepũ wa'atji ma'arẽ pãobosagũ weecũ niwĩ. Cũ tojo weese me'rã pa'ia wioꝝũ waro weronojõ tojacũ niwĩ. Cũ Melquisedec ní'caronojõta pa'i ninu'cũgũsami.

7

Jesú Melquisedec weronojõ pa'ia wioꝝũ nise ni'i

¹ Dũporocjũ Melquisedec wãmetigũ Salem wãmetiri macã wioꝝũ nicũ niwĩ. Cũ pa'i niyugũ, Õ'acũ nipe'tirã bu'ipũ nigũrẽ masãrẽ sẽrĩbosacũ niwĩ. Cũ nícterore Abrahã ãpẽrã wiorã me'rã a'mewẽjẽcũ niwĩ. Na me'rã a'mewẽjẽgũ ejagũ, cũ yarã me'rã wapata'adajacũ niwĩ. Cũ tojo weedajacã, Melquisedec cũrẽ põtẽrĩgũ ejacũ niwĩ. Cũrẽ põtẽrĩgũ, “Õ'acũ mũ'urẽ añurõ weeato”, nicũ niwĩ. ² Cũ tojo níca be'ro Abrahã cũ a'mequẽgũ wapata'a'quere diez mesãrĩ dũcawaacũucũ niwĩ. Ni'cã mesãrẽ Melquisedere o'ocũ niwĩ. Melquisedec wãme “Wioꝝũ queoro weegũ” nisĩ'rĩrõ wee'e. Cũ Salem wãmetiri macãcjũ nitjãgũ, “Ejerisãjãse wioꝝũ” nicũ niwĩ. Salem “Ejerisãjãse” nisĩ'rĩrõ wee'e. ³ Melquisedec pacũsumuarẽ, cũ ñecũsumuarẽ ne masĩno'ña marĩ'i. Cũ bajua'quere, cũ wẽrĩ'que quẽ'rãrẽ ne masĩno'ña marĩ'i. Tojo

weegu Melquisedec Õ'acũ macũ Jesucristo pa'i ninu'cũacju weronojõ nicu niwĩ.

⁴ Musã Melquisedere wãcũña. Mejõ nigũ mejeta nicu niwĩ. Marĩ ñecũ Abrahã waromarĩcã cũ wiorãrẽ a'mewějẽgũ wapata'a'quere diez mesãrĩ cũ seeneocũu'quere cũrẽ ni'cã mesãrẽ o'owapamocu niwĩ.

⁵ Moisé duti'que pa'iare o'odutisere a'tiro ojano'wũ: “Leví pãrãmerã nituriarã pa'ia nirã dia'cũrẽ cã'rõ wapaseeato”, niwũ. Abrahã cũ o'o'caronojõta masã na cõosere o'odutiwũ. Na, na acawererã waro nimicã, tojo nicã Abrahã pãrãmerã nimirã, na o'osere ñe'ecãrã niwã.

⁶ Melquisedec pũrĩcã Levĩ pãrãmi nituriatimigũ, a'tiro weecu niwĩ. Abrahã Õ'acũ “Añurõ weeguti” nino'care cũ cõosere o'ocã, ñe'ecu niwĩ. Tere ñe'egũ, Abrahãrẽ “Õ'acũ mu'urẽ añurõ weeato”, ni sãrĩbosacu niwĩ.

⁷ A'te diacjũta ni'i. “Õ'acũ mu'urẽ añurõ weeato” nigũ pe'e apĩ “Tojota weeato” ni, yu'tigu nemorõ wioгу niyu'rũnu'cãmi.

⁸ A'tiro nicã pa'ia marĩ wa'tero nirã ãpẽrã o'osere ñe'erã marĩ weronojõ masã nima. Na quẽ'rã wẽrĩsama. Abrahã o'o'quere ñe'e'cu Melquisedec pe'ema Õ'acũ ye

queti ojãca pũrĩpu catinu'cũgũ weronojõ nigũrẽ ojano'caro niwũ. Cũ catinu'cũgũ weronojõ ucũno'mi.

⁹⁻¹⁰ Levĩ Abrahã pãrãmi nicu niwĩ. Cũ pãrãmerã nituriarã quẽ'rã Abrahã pãrãmerã nicãrã niwã. Levĩ, tojo nicã nipe'tirã cũ pãrãmerã nituriarã pa'ia nicãrã niwã. Na, masã o'osere ñe'ecãrã niwã. Abrahã Melquisedere a'merĩ bocaiejacã, na quẽ'rã marĩ'cãrã nimirã,

Abrahã me'rã nírã weronojõ nicãrã niwã. Tojo weero a'tiro nita basio'o. Leví pãrãmerã nituriarãp̄ Abrahã Melquisedere o'ocã, na quẽ'rã cûrẽ o'obu'ipejatamu'cãrã weronojõ nicãrã niwã.

¹¹ Israe curuacjãrã, pa'ia Leví ya curuacjãrã me'rã Ô'acũ dutisere ñe'ecãrã niwã. Na Leví ya curuacjãrã Aarõ pãrãmerã nituriarã nicãrã niwã. Na pa'ia ãpẽrã Ô'acũ dutisere siruturãrẽ añurã wa'acã weemasĩticãrã niwã. Weemasĩcã pũrĩcãrẽ, Ô'acũ apĩ pa'i sõrõtibopĩ. Apĩrẽ sõrõgũ, Aarõ ya curuacjãrẽ sõrõticiũ niwĩ. Melquisedec weronojõ nigũ pe'ere sõrõcũ niwĩ.

¹² Apĩ pa'i sãjãcã, todũporo cjase dutise quẽ'rã dũcayusa'a. ¹³ Marĩ wiogũ Jesucristore Ô'acũ ye queti ojãca pũrĩp̄ a'tiro nicũ niwĩ: “Mũ'ũ pa'i Melquisedec ní'caronojõ ninu'cũgũsa'a”, nicũ niwĩ. Jesucristo pa'i niacjũ nimigũ, Leví ya curuacjũ niticũ niwĩ. Cũ ya curuacjũ ne ni'cũ pa'i sãjãticũ niwĩ. ¹⁴ Masĩno'o, marĩ wiogũ Jesucristo Judá ya curuacjũ nicũ niwĩ. Moisé pa'iare ucũgũ, ne ni'cãti “Judá ya curuacjãrã pa'ia nirãsama”, niticũ niwĩ.

¹⁵⁻¹⁶ Apĩ pa'i Melquisedec weronojõ nigũ bajuase me'rã a'tiro masĩno'o. Jesucristo pa'i sãjãcã, Leví ya curuacjãrã pa'iare sõrõduti'caronojõ wa'aticaro niwã. Cũ catinu'cũgũ nise me'rã pe'e pa'i sãjãcũ niwĩ.

¹⁷ Ô'acũ Jesucristore a'tiro nicũ niwĩ:

Mũ'ũ pa'i ninu'cũacjũ ni'i.

Melquisedec ní'caronojõta nigũsa'a, nicũ niwĩ.

18 Õ'acũ toduporo cũ dutise cũumu'tã'quere mejõ nise tojacã weecu niwĩ. Te masãrẽ añurõ niseticã weeticaro niwũ. 19 A'tiro ni'i. Moisé duti'quere yu'tirã, masã añurã wa'aticãrã niwã. Ni'cãrõacãma marĩ Jesucristore ejõpeorã, añurã toja'a. Õ'acũrẽ masĩta basio'o. Tojo weerã añurõ e'catiyu'u.

20 Õ'acũ cũ macũrẽ pa'i sõrõgũ, cũ basuta "Diacjũ weeguti", nicu niwĩ. 21 Æpẽrã pa'ia pe'ere sõrõgũ, tojo niticu niwĩ. Õ'acũ cũ macũrẽ sõrõgũ, cũ basu wãmepeo, sõrõcu niwĩ. Õ'acũ cũ ye queti ojãca pũrĩpũre a'tiro ojano'wũ:

"Yu'u basuta diacjũ tojo weeguti" ní'que ducayuno'ña marĩrõsa'a.

Mu'u pa'i ninu'cũacju ni'i.

Melquisedec weronojõta nigũsa'a, nicu niwĩ.

22 Cũ tojo ní'quere a'te me'rã masĩno'o. Jesú me'rã Õ'acũ "Masãrẽ añurõ weeguti" ní'quere diacjũta nigũ weepĩ, nino'o. Cũ Moisé me'rã "Masãrẽ añurõ weeguti" nimu'tã'que nemorõ a'te be'ro cjase pe'e añuyu'rũnu'cã'a. 23 Pa'ia pãjãrã waro sãjãmujãcãrã niwã. Na wẽrĩse bu'iri ninu'cũmasĩticãrã niwã. Na wẽrĩca be'ro Æpẽrã ducayumujãcãrã niwã. 24 Jesú pũrĩcã catinu'cũcũsami. Cũ pa'i nisere Æpẽrãrẽ ducayuturiasome. 25 Tojo weegu Õ'acũrẽ masĩsĩ'rĩrãrẽ yu'rũwetidojacã weemi. Cũrẽ ejõpeorãrẽ tojo weemi. Cũ catinu'cũgũ marĩ ye niatjere Õ'acũrẽ sẽrĩbosanu'cũmi.

26 Tojo weegu Jesú pa'ia wiogu waro nimi. Cũnojõrẽta marĩ u'a'a. Cũ ña'ase moogũ, añubutiagu, ña'arõ weetigu nimi. Marĩ

ña'arõ weerã weronojõ nitimi. Õ'acũ cûrẽ nipe'tirã bu'ipũ cũucũ niwĩ. ²⁷ Cũ ãpẽrã pa'ia wiorã weronojõ nitimi. Pa'ia wiorã umucorinucũ na ña'arõ wee'quere acobojosere sêrĩrã, wa'icurãrẽ wějẽ ñjũamorõsama. Be'ro ãpẽrã yere mejãrõta weebosasama. Jesucristo pe'e a'tiro weecũ niwĩ. Cũ ni'cãtita na wa'icurãrẽ wějẽ ñjũamorõpeo'caro weronojõ wéegũ, cũ basu cũ wêrĩse me'rã masã ña'arõ wee'quere wêrĩwapayepe'ocã'cũ niwĩ. Cũ nipe'tirã ye niatjere tojo weebosacũ niwĩ. ²⁸ Moisé duti'que me'rã pa'ia wiogũre sõrõrã, a'tiro weeno'caro niwũ. Cûrẽ sõrõrã, cũ añurõ weenu'cûtimicã, besesõrõno'caro niwũ. Tojo wéeca be'ro Õ'acũ pe'e diacjũta cũ basu cũ macũrẽ pa'ia wiogũ waro sõrõcũ niwĩ. Cũ macũ añugũ ninu'cũgũrẽ tojo weecũ niwĩ.

8

Jesú apobosari masũ nimi nise ni'i

¹ Nipe'tise ni'cãrõacã yũ'u oja'que a'tiro ni'i. Jesucristo marĩ yagũ pa'ia wiogũ waro nimi. Cũ u'mũsepũ wiogũ dujiri cũmurõ Õ'acũ tutuayũ'rũgũ tiro diacjũ pe'e ejanujãcũ niwĩ. ² Cũ u'mũsepũ Õ'acũ Nibutiari Tucũpũre pa'ia wiogũ weronojõ nisami. Ti wi'i Õ'acũ wéeca wi'i ni'i. Masã mejẽta weecãrã niwã. ³ A'ti di'tapũma pa'ia wiorãrẽ wa'icurãrẽ wějẽ ñjũamorõpeodutiro sõrõno'caro niwũ. Tojo nicã apeyere o'odutirã sõrõno'cãrã niwã. Tojo weegũ Jesucristo quẽ'rã Õ'acũrẽ apeyenojõ o'ocã, añutũ'sa'a nígũ wêrĩgũ, cûrẽ apeyenojõ

o'ogu weronojō weecu niwĩ. ⁴ Jesucristo a'ti nucũcãpure tojadojagu, ne cã'rõ pa'i nima'atibopĩ. Æpẽrã pa'ia Moisé duti'caronojõta Õ'acũrẽ apeyenojõrẽ o'orã nitojacãrã niwã. Tojo weero basiotibopã. ⁵ A'ti nucũcãpũ pa'ia Õ'acũ cjasere da'rarã a'tiro weema. Na Õ'acũ wi'i ñ'musepũ nirĩ wi'i cjasere weronojō weerã weema. Marĩ masĩ'i. Æ'muse cja wi'i pe'e ti wi'i waro ni'i. A'ti nucũcã cja wi'i pe'e ñ'muse cja wi'i queose ni'i. Tojo weegu Õ'acũ cã ya wi'i a'ti nucũcã cja wi'ire weedutigu, Moisére a'tiro nicũ niwĩ: “Añurõ wãcũña. Nipe'tise ya wi'i cjasere mũ'urẽ ñrũgũpũ ï'o'caronojõta weeya”, nicũ niwĩ. ⁶ A'tocateroma majã Jesús pa'ia wiogu waro Õ'acũ tiropũ marĩrẽ sërĩbosanu'cũgũ nimi. Cũ weese ãpẽrã pa'ia ye nemorõ añuyũ'rũnũ'cã'a. A'tiro ni'i. Õ'acũ ne waro masã me'rã apogu, “Yũ'ũ duti'quere wéerã, yarã nirãsama”, nicũ niwĩ. Be'rore tja masã me'rã apogu, “Mũsã wiogu nigũti. Mũsãrẽ yarã wa'acã weeguti. Mũsãrẽ acobojoguti. Yũ'ũ me'rã catinu'cũrãsa'a”, nicũ niwĩ. Cũ tojo ní'quere masĩno'o. Cũ nimũ'tã'que nemorõ be'ro cjase pe'e añuyũ'rũnũ'cã'a. A'te be'ro cjasere Jesúta queoro wa'acã weecu niwĩ. Tojo weero ãpẽrã pa'ia weese nemorõ añuyũ'rũnũ'cã'a.

⁷ A'tiro ni'i. Õ'acũ ne waro masã me'rã apo'que queoro wa'aticaro niwũ. Queoro wa'acãma, masã me'rã apaturi aponemotibopĩ. ⁸ Õ'acũ ne warocjãrãrẽ “Yũ'ũ duti'quere queoro weetima”, nicũ niwĩ. Narẽ cã ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wũ:

Marĩ wioꝝ a'tiro nimi:

“Be'ropu yu'u Israe curuacjārārē, tojo nicā Judá ya curuacjārārē apaturi añurō na me'rã weepoguti tja.

⁹ Toduporopu na ñecūsũmua me'rã weeguti ni apo'caronojō nisome.

Narē Egiptopu ní'cārārē yu'u basu miiwijawu.

Narē ‘Añurō weeguti’, nimiwũ.

Na pe'e yu'u duti'quere weetiwã.

Tojo weegu narē cõ'awã'cãwũ”, nicu niwĩ marĩ wioꝝ.

¹⁰ “Be'ropu Israe curuacjārã me'rã apaturi ‘Añurō weeguti’ ní'que a'tiro ni'i.

Yu'u duti'quere narē wãcũcã weeguti.

Tojo nicā narē yu'u duti'quere ějõpeocã weeguti.

Tojo weegu yu'u na wioꝝ nigũti.

Na quẽ'rã yarã nirāsama.

¹¹ Na ne ni'cãrē yu'u Õ'acũ nisere bu'esome.

Ne cũ me'rãcjãrē, cũ acaweregure, ‘Õ'acũrē masĩña’, nisome.

Nipe'tirã yu'ure masĩrāsama.

Wĩ'marã, tojo nicā bucũrã masĩrāsama.

¹² Na ña'arō wee'quere acobojoguti.

Ne apaturi tere wãcũnemosome”, nicu niwĩ marĩ wioꝝ.

¹³ Õ'acũ ne waropu “Masãrē añurō weeguti”, nicu nimiwĩ. Be'ro, “Apaturi masã me'rã añurō weeguti”, ni apocu niwĩ tja. Tojo weero cũ nimu'tã'que pe'e pe'tia wa'acaro niwũ. Nipe'tise mejãmejã uano'ña marĩ'i. Te maata pe'tidijase ni'i.

9

Ɔ'mūsepɱ nirĩ wi'i Ő'acũ wi'i cjase, tojo nicã a'ti nucũcãɱ nirĩ wi'i cjase ni'i

¹ Ni'cãrõacãma a'tiro nigũti. Ő'acũ ne waro “Masã me'rã añurõ weeguti” nícaterore cūrē ñubuerã weewadutisenojõrē cūucɱ niwĩ. Na ñubueri wi'i a'ti nucũcã cja wi'i nicaro niwũ.

² Ti wi'i wa'icurã caseri me'rã wéeca wi'i nicaro niwũ. Ne sãjãarĩ tucũ Añurĩ Tucũ wãmeticarõ niwũ. Topɱre s'ocɱ nu'cũcarõ niwũ. Tojo nicã na Ő'acũrē o'orã pãrē peoro nu'cũcarõ niwũ.

³ Usebutiri caserojo yɱ'rɱropɱ ape tucũ Ő'acũ Nibutjari Tucũ nicaro niwũ. ⁴ Ti tucũɱ ɱ'mutise ɱjũamorõpeowuaro uru me'rã wee'carõ nicaro niwũ. Tojo nicã Ő'acũ “Masã me'rã añurõ weeguti” ní'quere cɱori acaro, uru casero me'rã omabi'aca acaro cũña'carõ niwũ. Ti acaro po'peapɱ ni'cãrũ uru me'rã weecarɱ nicaro niwũ. Tirɱɱ ba'ase maná wãmetise sãñacarõ niwũ. Apeye quẽ'rãrẽ tuacɱ Aarõ yagɱ ñasãwijicɱ nicaro niwũ. Tojo nicã Ő'acũ duti'quere oja'que pjĩrĩ ɱtã pjĩrĩ sãñacarõ niwũ.

⁵ Ti acaro bu'ipɱre Ő'acũrē wereco'terã ɱ'musecjãrã queose yee'que nu'cũcarõ niwũ. Na topɱ niyucã, Ő'acũ topɱ nisere ĩ'ono'carõ niwũ. Ő'acũrē wereco'terã wuuse docapɱ pa'ia wioɱ Ő'acũrē masãrē ña'arõ wee'quere acobojodutigɱ dí wēestepeocɱ niwĩ. Ni'cãrõacãrē nipe'tise ti wi'i cjasere werenemomasĩtisa'a.

⁶ Ő'acũ wi'ire apóca be'ro pa'ia na da'rawɱasere wéerã, nimũ'tãrĩ tucũpɱre

sājāanu'cūcā'cārā niwā. ⁷ Ape tucū pe'ere pa'ia wioḡu waro dia'cū ni'cātita, ni'cā cū'marē sājāacu niwī. Topu sājāagū, wa'icūrā wējē'cārā ye díre miisājāacu niwī. Cū basu ña'arō wee'que wapa, tojo nicā masā na ña'arō wee'que wapare acoboJose sēriḡū tojo weecu niwī. ⁸ Tojo wee'que me'rā a'tocaterore Espíritu Santu a'tiro marīrē ĩ'omi. Toduporopu pa'ia Ō'acū wi'ipu weewuasenojō ni'cārōacārē weenu'cūcāma, marī u'musepure ne sājāamasītibosa'a. ⁹ A'te nipe'tise toduporo cjase a'tiro nicārē queose ni'i. Titapure Ō'acūrē o'ose, na wa'icūrārē ũjāamorōpeose masārē bu'iri marīrā tu'oña'cā weemasīticarō niwū. ¹⁰ Te na weeseti'que a'tiro nicarō niwū. Sī'rīse, ba'ase, tojo nicā na Ō'acūrē ñubuese duporo na ña'arō wee'quere coesetise nicarō niwū. Te dutise bu'icjase dia'cū nicarō niwū. Tojo weese téé Ō'acū tere ducayúca be'ropu añucarō niwū.

¹¹ Ō'acū bese'cu Cristo a'titojacu niwī. Ni'cārōacārē cū pe'e pa'ia wioḡu waro nimi. Cū marīrē añusere miiticu niwī. Ni'cārōacārē cū pa'ia wioḡu weewuasenojōrē Ō'acū wi'i u'musepu nirī wi'ipu weegu weesami. U'musepu nirī wi'i, a'ti nucūcā cja wi'i nemorō, añubutiari wi'i nisa'a. Masā wéeca wi'i nitisa'a. ¹² Ō'acū bese'cu Cristo u'muse cja wi'i Ō'acū Nibutiari Tucū waropure sājāacu niwī. Cū wa'icūrā, cabracā, wecu wī'marā ye díre miisājāaticu niwī. Tojo weronojō o'ogū, cū ye dí me'rā, cū wērīse me'rā sājāacu niwī. Te me'rā marī nipe'tirārē ni'cāti me'rāta wērībosacu

niwĩ. Marĩrẽ catinu'cũdutigu tojo weecu niwĩ.
¹³ Dũporocjãrãpu na wẽrĩ'cãrãrẽ da'raña'ca
 be'ro Õ'acũ ĩ'orõpũre ña'ase cœorã weronojõ
 tojacãrã niwã. Tojo weerã wecu ɯmɯa ye díre,
 cabra ye díre, tojo nicã wecu wĩ'magõ ỹjũano'co
 ye nitĩ me'rã ña'ase cœorã weronojõ nirãrẽ
 wẽestepeocãrã niwã. Narẽ Õ'acũ ĩ'orõpũre
 ña'ase moorã tojadutirã tojo weecãrã niwã.
 Diacjũta ni'i, nĩrõ. Na, bu'ipu dia'cũ añurã
 tojacãrã niwã. ¹⁴ Wecu ye dí me'rã, cabra ye dí
 me'rã tojo weeta basiocã pũricãrẽ, Cristo ye dí
 me'rãma tjã'a. Cristo Espĩritu Santu ninu'cũgũ
 weetamuse me'rã wa'icũrã ỹjũamorõpeoronojõ
 o'ogũ, cũ basu Õ'acũrẽ wiagu, wẽrĩcu niwĩ.
 Cũ curusapu wẽrĩgũ, ña'ase moogũ nicu
 niwĩ. Cũ ye dí me'rã marĩ bu'iritirã, ña'arõ
 weeseti tu'oña'quere pecame'epu wa'abo'cãrãrẽ
 yu'rũweticã weecu niwĩ. Cũ Õ'acũ catinu'cũgũ
 yere weenu'cũdutigu tojo weecu niwĩ.

¹⁵ Tojo weegu Jesucristo a'tiro weegũ nimi.
 Be'ropũre masãrẽ apaturi Õ'acũ “Yu'ɯ mũsã
 wiogu nigũti. Mũsã, yarã nirãsa'a” ní'quere
 apobosagu nimi. Todũporocjãrã pe'e Õ'acũ
 nĩmũ'tãse cũ duti'que doca nĩrã, ña'arõ wee,
 cũ duti'quere yu'rũnũ'cãcãrã niwã. Jesucristo
 wẽrĩse me'rã tere acobocono'cãrã niwã. Tojo
 nicã Õ'acũ bese'cãrã cũ “O'ogũti” ní'que cat-
 inu'cũsere ñe'erãsama. ¹⁶ A'tiro weronojõ
 ni'i. Ni'cũ cũ wẽrĩse dũporo cũ acaweregure
 “Yu'ɯ cœose mu'ɯ ye tojarosa'a”, nisami. Cũ
 wẽrĩcã ĩ'arã, wẽrĩ'cu ye ní'quere cũrẽ o'osama.
¹⁷ Cũ wẽrĩse dũporo cũ “O'ogũti” ní'quere

ñe'emasītisami. Cũ wěřıca be'ropu dia'cũ ñe'emasīsami. ¹⁸ Tojo weero Õ'acũ “Masārē a'tiro weeguti” nımu'tā'que quē'rārē tojota wa'acaro niwũ. Wa'icurārē wějē, na ye dí wēestese me'rã dia'cũ Õ'acũ “Tojo weeguti” ní'que wa'anu'cãcaro niwũ. ¹⁹ Moisé a'tiro weecu niwĩ. Cũ nıpe'tise Õ'acũ duti'quere nıpe'tırã tu'oropu bu'ecu niwĩ. Bu'etojanu'cõ, cũ sõ'arı casero oveja poari me'rã wéeca caserore miicu niwĩ. Tojo nicã yucusiti hisopo wãmetiri sitire pe'ecu niwĩ. Wecu macũ wějēno'cu ye díre, cabra ye díre aco me'rã morēcu niwĩ. Be'ro sõ'arı caserore ti siti dupupu du'teõ'o, te dípu yosomiicu niwĩ. Be'ro Õ'acũ ye duti'que ojaca pũřırē, tojo nicã masã nıpe'tırārē wēestepeocu niwĩ. ²⁰ Cũ tojo wéeca be'ro narē nicu niwĩ: “A'te dí me'rã Õ'acũ masārē ‘Tojo weeguti’ ní'quere masıno'o”, nicu niwĩ. ²¹ Apeyere, Moisé Õ'acũ wi'ire a'tiro weecu niwĩ. Nıpe'tise ti wi'i po'peapu Õ'acũrē ejõpeorã na cuosere dí me'rã wēestepeocu niwĩ. ²² Titare Õ'acũ dutise a'tiro nicaro niwũ. Dí me'rã Õ'acũ wi'ipu nisere cũ ĩ'orõpu añuse tojadutiro wēestepeono'caro niwũ. Wēestepeoya marĩcã, Õ'acũ masã ña'arõ wee'quere acobojoiticu niwĩ. Dí me'rã dia'cũ Õ'acũ masã ña'arõ weesere acoboiono'o.

Jesú cã wěrıse me'rã masã ña'arõ wee'quere yu'rũose nı'i

²³ Duporo cjase Õ'acũ wi'ipu weewuasenojõ u'muse cjase queose nicaro niwũ. Tere

Õ'acũ ï'orõpũ añuse tojadutirã a'tiro weecãrã niwã. Wa'icũrãrẽ wẽjẽ, na ye dí me'rã wëestepeocãrã niwã. Duporocjãrã na wee'que nemorõ ã'muse cjase pe'e añuyũ'rũnũ'cã'a. Tojo weero wa'icũrãrẽ ãjũamorõpeo'que nemorõ, añuse warore ã'a'a. Te Jesucristo wẽrĩse ni'i. ²⁴ A'ti nucũcãpũre Jesucristo masã wéeca wi'i Añurĩ Tucũ wãmetiri tucũpũre sãjãaticũ niwĩ. Ti wi'i ã'muse cja wi'i queose nicaro niwã. Cũ ã'muse waro pe'ere sãjãacũ niwĩ. Ni'cãrõacãrẽ cã Õ'acũ tiropũ marĩrẽ sãrĩbosagũ weesami. ²⁵ Toduporopũ pa'ia wiogũ judío masũ Õ'acũ Nibutiari Tucũpũre ni'cãrõtiri cã'marĩnucũrẽ wa'icũrã ye díre miisãjãamũjãcũ niwĩ. Te dí, cã ye dí niticaro niwã. Cristo pũrĩcãrẽ cã ye dí waro nicaro niwã. Cũ wẽrĩse me'rã ni'cãtita ã'muse Õ'acũ tiropũ sãjãacũ niwĩ. ²⁶ Jesucristo pa'ia wiogũ weronojõ wéegũ pũrĩcã, a'ti di'ta du'pocãticãpũta wẽrĩnũ'cã, a'tiro nicã quẽ'rãrẽ wẽrĩnu'cũcã'bosami. Tojo weronojõ o'ogũ, a'tocatero a'ti ãmũco pe'tiwã'cãrĩ curare Cristo a'ti nucũcãpũre bajuacũ niwĩ. Cũ ni'cãtita nipe'tirã ye niatjere wẽrĩbosacũ niwĩ. Ña'arõ wee'quere cõ'agũ, tojo weecũ niwĩ. ²⁷ Marĩ quẽ'rã nipe'tirã ni'cãti me'rãta wẽrĩdijarãsa'a. Wẽrĩca be'ro Õ'acũ marĩrẽ besegũsami. ²⁸ Cristo ni'cãtita cã wẽrĩse me'rã wa'icũrãrẽ wẽjẽ ãjũamorõpeoro weronojõ weecũ niwĩ. Tojo weese me'rã masã nipe'tirã ña'arõ wee'quere cõ'acũ niwĩ. Be'ro apaturi a'tigũsami. Masã na ña'arõ wee'quere cõ'agũ mejẽta a'tigũsami. Masã cũrẽ yucuerã pe'ere yũ'rũogũ a'tigũ

weegusami.

10

¹ Moisé dutise Õ'acũ masārē be'ropu añurõ weeatje queose nicaro niwũ. Tojo weero Moisé duti'que masārē Õ'acũ me'rã añurõ nímasĩcã weeticaro niwũ. Te a'tiro nicaro niwũ. Na Õ'acũ me'rã añurõ nisĩ'rĩrã, ni'cãti cũ'marĩnucũ wa'icurãrē wějē ũjũamorõpeocãrã niwã. Te narē Õ'acũ ĩ'orõpu añurã waro tojacã weemasĩticaro niwũ. ² Te masārē añurã tojacã weemasĩcãma, na wa'icurãrē ũjũamorõpeosere du'ucã'bopã. Na ni'cãti ũjũamorõpeose me'rãta na ña'arõ wee'quere acobojono'cãrãpu tojatojabopã. Na bu'iri marĩrã tũ'oña'bopã. ³ A'tiro pe'e nicaro niwũ. Na wa'icurãrē wějē ũjũamorõpeorã, na ña'arõ wee'quere cũ'marĩnucũ wãcũrã, tojo weecãrã niwã. ⁴ Wecua umua ye dí, cabra ye dí ña'arõ wee'quere ne cõ'amasĩtisa'a.

⁵ Tojo weegu Jesucristo a'ti nucũcãpũre a'tigu, Õ'acũrē a'tiro nicu niwĩ:

Mũ'u masã ña'arõ wee'quere acobojosĩ'rĩgũ,
wa'icurãrē wějē ũjũamorõpeosere
uawe'e.

Tojo nicã narē acobojosĩ'rĩgũ, apeyenojõ o'ocã
uawe'e.

A'tiro wéégũ, mũ'u ni'cã upu yu'ure o'ocu niwũ.
Masã ña'arõ wee'quere wẽrĩbosadutigu tojo
weecu niwũ.

⁶ Mũ'u masã na ña'arõ weesere cõ'asĩ'rĩgũ,
wa'icurãrē ũjũamorõpeosere, tojo nicã
apeyenojõ o'osere tũ'sawe'e.

7 Tojo tɔ'satise bu'iri yɔ'u a'tiro niwɔ:

“Ō'acɔ, mɔ'u ɔaro weegu a'tigu wee'e.

Mɔ'u ye queti ojaca pɔrɔpɔ yɔ'u pi'etiatjere
ojano'caronojɔta weeguti”, nicu niwɔ Jesu-
cristo.

8 Tojo weegu Jesucristo nɔ'caronojɔta a'tiro
ni'i. Ō'acɔ wa'icɔrɔ ɔjɔamorɔpeosere, cɔrɔ
apeyenojɔ o'osere tɔ'satisami. Tojo nicɔ masɔ
ɔa'arɔ wee'quere cɔ'asɔrɔrɔ ɔjɔamorɔpeosere
ɔatisami. Nipe'tise te tojo weese Moisé
duti'caronojɔ nicaro niwɔ, nɔrɔ. Tojo nim-
icɔ, Ō'acɔ pe'e tojo weesere tɔ'saticu niwɔ.

9 Jesucristo Ō'acɔrɔ “Mɔ'u ɔaro weegu a'tigu
wee'e”, nicu niwɔ. Tojo nɔgɔ, wa'icɔrɔ wɔjɔ
ɔjɔamorɔpeosere cɔ'acɔ niwɔ. Cɔ wɔrɔse
me'rɔ todɔporopɔ na weeseti'quere dɔcayucɔ
niwɔ. 10 Jesucristo cɔ wɔrɔse me'rɔ Ō'acɔ ɔaro
weecɔ niwɔ. Tere wɔégɔ, cɔ wa'icɔrɔ wɔjɔ
ɔjɔamorɔpeosere weronojɔ weegu weecɔ niwɔ.
Cɔ wɔrɔse me'rɔ Ō'acɔ marɔrɔ cɔ yarɔ tojacɔ
weecɔ niwɔ. Ni'cɔtita cɔ wɔrɔse me'rɔ marɔ
nipe'tirɔrɔ wɔrɔbosacɔ niwɔ.

11 Nipe'tirɔ judío masɔ pa'ia ɔmɔcorinɔcɔ
a'tiro weecɔrɔ niwɔ. Nu'cɔtjɔrɔ, wa'icɔrɔrɔ
wɔjɔ ɔjɔamorɔpeomɔjɔcɔrɔ niwɔ. Na
ɔjɔamorɔpeonu'cɔmicɔ, masɔ ɔa'arɔ
wee'quere ne cɔ'amasɔticaro niwɔ. 12 Jesucristo
pɔrɔcɔ ni'cɔti cɔ wɔrɔse me'rɔta masɔ ɔa'arɔ
wee'quere cɔ'ape'ocɔ niwɔ. Cɔ tojo wɔéca
be'ro Ō'acɔ tiro diacjɔ pe'e ejanujɔcɔ niwɔ.
13 Topɔ yucuegu weesami. Ō'acɔ nipe'tirɔ
cɔrɔ ɔ'atu'ti'cɔrɔrɔ dɔcague'acɔ wɔéca be'ropɔ

weedu'ugusami. ¹⁴ Ni'cāti cū wērīse me'rāta Ō'acū yarārē añurā tojacā weecu niwī. Na añurā ninu'cūrāsama. ¹⁵ Te diacjūta niyucā, Espíritu Santu quē'rā marīrē “Tojota ni'i”, ni weremi. Cū a'tiro weremu'tācū niwī:

¹⁶ “Be'ropu yu'u na me'rā 'Apaturi añurō weegati' ní'que a'tiro ni'i”, nicu niwī Ō'acū.

“Yu'u duti'quere narē wācūcā weegati.

Tojo nicā narē yu'u duti'quere ējōpeocā weegati.”

¹⁷ Be'ro a'tiro ninemocu niwī:

“Ne apaturi na ña'arō wee'quere wācūnemosome”, nicu niwī, ni werecu niwī Espíritu Santu.

¹⁸ Tojo weerā marī ña'arō wee'quere acobojono'ca be'ro niyucā, apaturi marī ña'arō wee'que bu'irire acobojodutirā wa'icūrārē ũjūamorōpeosere ũanemowe'e.

Jesucristo ye dí me'rā Ō'acū tiro sājāamasī'i nise ni'i

(Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45)

¹⁹ Toduporo pa'ia wiogu dia'cū Ō'acū Nibutiari Tucūpure sājāamasī'cu niwī. Ni'cārōacārē marī quē'rā acobojono'cārāpu nírā, uiro marīrō cū sājāa'caronojō weemasī'i. Ō'acūpure diacjū uiro marīrō sērīmasī'i. Jesucristo cū wērī'que me'rā, cū ye dí o'maburo'que me'rā tojo weemasī'i. ²⁰ Toduporopu usebutiri caserojo Ō'acū Nibutiari Tucūpure cā'mota'ayosacaro niwū. Ti casero cā'mota'a'caro weronojō Jesucristo wērīse duporo masā Ō'acū Nibutiari

Tucūpure sājāamasīticārā niwā. Ni'cārōacārē cū wērīse me'rā marī ti tucūpure sājāa'cārā weronojō cū me'rā catinu'cūmasī'i. ²¹ Jesucristo pa'ia wiogu waro u'mūsepū Ō'acū wi'ipū marīrē sērībosagū nimi. ²² Tojo weerā Ō'acūrē queoro wācūse, añurō ējōpeose me'rā sērīrā. “Tojo ējōpeoma'acārā weesa'a” nirō marīrō sērīrā. A'tiro ni'i. Cū marī ña'arō bu'iritirā tu'oña'quere bu'iri marīrā tojacā weecū niwī. Marī ya upū aco añuse me'rā u'ono'caro weronojō ni'i. Marī ña'arō wee'quere cō'ape'ono'cārāpū ni'i. ²³ Ō'acū “Tojo weeguti” ni'quere weegusami. Tojo weerā marī ējōpeosetisere ējōpeoronojōta ne ducayuro marīrō ējōpeonu'cūrā. Cū o'atjere e'catise me'rā yucuerā, tojo weerā. ²⁴ Marī basu a'tiro wācūrōua'a. “Ā'rārē, āpērārē weetamuturiadutigu, ¿de'ro weegusari?” ni wācūrōua'a. “Narē a'merī ma'idutigū, añurō weedutisī'rīgū tojo uasā'a”, nirōua'a. ²⁵ Ō'acūrē ējōpeorā nerēwuaropū āpērā nerētisama. Na weesere sirututicā'rōua'a. Narē siruturonojō o'orā, marī nerērā, a'merī wācūtutuacā weerōua'a. Cārō du'sa'a marī wiogu a'tiatje. Tojo weerā tojo weerōua'a.

²⁶ A'tiro ni'i. Diacjū cjasere masimirā, marī ña'arō weesī'rīrō bajuro ña'arō weenu'cūrā, acobojose bocasome. Jesucristo wērīse me'rā dia'cū acobojono'o. Marī ña'arō weenu'cūrā, cūrē uatirā weronojō ni'i. Tojo weerā ne acobojono'some. ²⁷ Marī ña'arō weenu'cūcā, marīrē a'tiro wa'arosa'a. Ō'acū marīrē besegusami. Cū beséca be'ro pecame'epū

ãpērã cūrē ĩ'atu'ti'cārã me'rã cõ'agũsami. Marĩrē “Bu'iri da'regũti” cũ ní'que tuunarũse dia'cũ toja'a. ²⁸ Todũporopure no'o Moisé duti'quere yũ'rũnũ'cãgũrē pũarã o ĩ'tiarã weresãca be'ro cūrē ne pajaña'ticārã niwã. Cūrē wējẽcõ'acārã niwã. ²⁹ Añurõ wãcũña. Õ'acũ duti'que cũ Moisére cũu'quere yũ'rũnũ'cãgũ, bu'iri da'reno'cũ niwĩ. Ni'cãrõacãma Õ'acũ macũ cūrē wěrĩbosa'quere ějõpeodu'ugure tjãsami. Ęjõpeotigũnojõ Õ'acũ macũ cūrē wěrĩbosa'quere “Wapamarĩ'i”, ni wãcũsami. Espĩritu Santu cūrē ma'isere yabisami. A'tiro ni'i. Jesucristo wěrĩse me'rã Õ'acũ masãrē cũ “Weegũti” ní'quere queoro wa'acã weecu niwĩ. Cũ wěrĩse me'rã, cũ ye dí me'rã marĩ ña'arõ wee'quere cõ'acũ niwĩ. Tojo weegu Õ'acũ cũ macũrē ñatigure ƣpũtu bu'iri da'regũsami. ³⁰ Õ'acũ marĩ wiogu ucũ'quere masĩ'i. A'tiro nicũ niwĩ: “Yũ'ũ bu'iri da'reacjũ ni'i. Na wee'que wapare yũ'ũ wapayegusa'a.” Apeye quẽ'rãrē nicũ niwĩ: “Marĩ wiogu cũ yarãrē na ña'arõ weese wapare bu'iri da'regũsami.” ³¹ Õ'acũ catinu'cũgũ nimi. Cũ bu'iri da'rese pũrõ wiose ni'i.

³² Mũsã ne waro ějõpeoca be'ro wee'quere wãcũña. Titare mũsã Jesucristore ějõpeose ye bu'iri pũrõ pi'eticārã niwũ. Mũsãrē tojo wa'a'quere wãcũtutuacārã niwũ. ³³ Ni'cãrẽrã masã ĩ'orõpũ yabi bujicã'no'cārã niwũ. Cãmida'reno'cārã niwũ. Apeterore ãpērã na pi'etisere tu'oña'tamucārã niwũ. ³⁴ Mũsã bu'iri da'reri wi'ipũ nirãrē pajaña'cārã niwũ.

Āpērā mūsā yere ē'macā, e'catise me'rā nu'cācārā niwā. Mūsā u'musepu cūoatje pe'ere "A'ti nucūcā cjase nemorō, añuyū'rūnu'cāse ni'i", nicārā niwā. Te pe'titiatje ni'i nīrā, wācūtutuacārā niwā. ³⁵ Tojo weerā ne ējōpeodu'uticā'ña. Ējōpeonu'cūrā, añuse warore ñe'erāsa'a. ³⁶ Mūsārē wācūtutuarā nīrōua'a. Tojo wéerā, Ō'acū uaro wéeca be'ro cū "O'oguti" ní'quere mūsā ñe'erāsa'a. ³⁷ Ō'acū ye queti ojāca pūrīpu a'tiro ni ojano'caro niwā: "Maata waro a'tiguti" ní'cu a'tigusami. Ne yoogosome.

³⁸ Yū'u "Añurō weerā nima" nino'rā pūrīcā ējōpeonu'cūrā, yū'u me'rā ninu'cūrāsama.

Āpērā uirā, ējōpeodu'urā pūrīcārē ne tu'sasome, ni ojano'wā.

³⁹ Marī pe'e ui ējōpeodu'urānojō niwe'e. Tojo weerā marī pecame'epu wa'asome. Marī cūrē ējōpeorā, yū'rūono'rāsa'a.

11

Ō'acūrē ējōpeose cjase ni'i

¹ Marī ējōpeorā, a'tiro nímasī'i: "Ō'acū marīrē ní'quere diacjūta weegūsami", ni'i. Tere ī'atimirā, ī'arā weronojō "Diacjūta ni'i", ni'i. ² Duporopu marī ñecūsūmua Ō'acūrē ējōpeocārā niwā. Na a'tiro ni wācūcārā niwā: "Ō'acū ní'caronojōta marīrē weetamugūsami", nicārā niwā. Tojo weegu Ō'acū narē "Añurā nima", nicu niwī.

3 Marĩ Õ'acũrẽ ějõpeorã, a'tiro masĩ'i. Cũ a'ti turi nipe'tisere bajurẽgũ, cũ dutiro me'rã bajurẽcũ niwĩ. Tojo weero a'ti turi cjase marĩ ni'cãrõacã ĩ'ase ne waropũ marĩ'quere wee'que ni'i, nino'o.

4 Dũporocjũrũ Abel Õ'acũrẽ ějõpeogũ, Õ'acũrẽ oveja wĩ'magũrẽ wẽjẽ ũjũamorõpeocũ niwĩ. Cũ, cũ ma'mi Caĩ o'o'que nemorõ añurõ o'ocũ niwĩ. Õ'acũ Abel ějõpeosere ĩ'agũ, cũ o'osere ñe'ecũ niwĩ. Cũrẽ “Añugũ nimi”, nicũ niwĩ. Tojo weero Abel dũporopũ wẽrĩca be'ro nimicã, a'tiro ni'i. Cũ Õ'acũrẽ ějõpeo'que a'tiro nicãrẽ marĩrẽ bu'ese ni'i. Marĩ quẽ'rã cũ ějõpeo'caronojõta Õ'acũrẽ ějõpeorõũa'a.

5 Enoc wãmetigũ quẽ'rã Õ'acũrẽ ějõpeogũ nicũ niwĩ. Cũ wẽrĩtomicã, Õ'acũ cũrẽ cũ tioropũ miacũ niwĩ. Āpẽrã cũrẽ a'macãrã nimiwã. Ne bocaticãrã niwã. Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'caro niwũ: “Õ'acũ Enorẽ e'catise me'rã ĩ'acũ niwĩ. Tojo weegũ cũrẽ miacũ niwĩ”, niwũ. 6 Marĩ Õ'acũrẽ ějõpeotirã, cũrẽ e'caticã weemasĩtisa'a. A'tiro ni'i. Õ'acũrẽ ějõpeosĩ'rĩgũ, “Diacjũta cũ nisami”, nirõũa'a. Tojo nicã “Cũrẽ yũ'ũ ějõpeocã, añurõ weegũsami”, nirõũa'a.

7 Noé wãmetigũ quẽ'rã Õ'acũrẽ ějõpeogũ, a'tiro weecũ niwĩ. A'ti turire bu'iri da'reatjere Õ'acũ cũrẽ werecũ niwĩ. Noé “Tojo wa'arosa'a” ni masĩtimigũ, Õ'acũrẽ ějõpeocũ niwĩ. Tojo weegũ Õ'acũrẽ yũ'tigũ, cũ acawererã me'rã dia mirĩcã yũ'rũsĩ'rĩgũ, yucũsũ pajipjũjore da'recũ

niwĩ. Tojo ẽjõpeogũ, a'ti nucũcãcjãrã Õ'acũ ucũsere ẽjõpeotirãrẽ a'tiro ï'ocũ niwĩ. Na pecame'epũ wa'atjere ï'ocũ niwĩ. Cũrẽ Õ'acũ "Añugũ nimi", nicũ niwĩ. Cũ ẽjõpeoyucã, tojo nicũ niwĩ.

⁸ Abrahã quẽ'rã Õ'acũrẽ ẽjõpeogũ, a'tiro weecũ niwĩ. Õ'acũ cãrẽ ape di'tapũ wa'aduticã, yũ'ticũ niwĩ. Õ'acũ cãrẽ o'otjopũ wa'acũ niwĩ. Cũ ya macãrẽ wijawã'cãgũ, "Ti di'tapũ wa'agũsa'a" nirõ marĩrõ wa'acũ niwĩ. ⁹ Abrahã Õ'acũ cãrẽ "Ti di'tare mũ'urẽ o'ogũti" ní'quere ẽjõpeocũ niwĩ. Ti di'tapũre etacũ niwĩ. Eta, cũ ãpẽrã ya di'tapũre ní'gũ, mejẽcã pejaro tu'oña'cu niwĩ. Wa'icũrã caseri me'rã wéeca wi'ipũ cãjĩcũ niwĩ. Cũ macũ Isaa, tojo nicã cũ pãrãmi Jacob mejãrõta nisirutubũrocãrã niwã. Õ'acũ na quẽ'rãrẽ "Mũsãrẽ a'ti di'tare o'ogũti", nicũ niwĩ.

¹⁰ Abrahã Õ'acũ ya macã pe'titiatji macã u'muse pe'ere nisĩ'rĩgũ, tojo weecusiãcũ niwĩ. Ti macã Õ'acũ wéeca macã ni'i.

¹¹ Apego quẽ'rã Õ'acũrẽ ẽjõpeogo, Abrahã nũmo Sara a'tiro weeno'co niwõ. Co bũcũo waro põ'rã bocata basiotimicã, Õ'acũ core põ'rãticã weecũ niwĩ. Co ni'cũ põ'rãtico niwõ. Co a'tiro wãcũco niwõ: "Õ'acũ yũ'ure 'Wĩ'magũ wũagosa'a' ní'quere queoro weegũsami", nico niwõ. Tojo weegũ Õ'acũ queoro weecũ niwĩ.

¹² Abrahã bũcũ waro nimigũ, macũticũ niwĩ. Macũti, be'ro pãjãrã waro pãrãmerã nituriarã cũocũ niwĩ. Na ñocõa, nucũpori weronojõ pãjãrã waro ba'paqueota basiotirã nicãrã niwã.

13 Ā'rā yu'ɥ ucūrā Ō'acūrē ējōpeonu'cūcārā niwā. Cū "O'oguti" nica di'tare ñe'etimirā, ējōpeocārā niwā. Ñe'etimirā, wērīa wa'acārā niwā. Na ējōpeose cūorā, cū o'oatjere ñe'e'cārā weronojō nicārā niwā. "Cū ní'caronojōta weegusami" ni wācūrā, e'caticārā niwā. Na tojo wee'que me'rā "Ū'mūsepɥ wa'arāsa'a, a'ti nucūcāpɥre sijari masā weronojō ni'i", nicārā niwā. 14 Masīno'o, tojo nīrā, ape di'ta na niatji di'ta warore a'marā weecārā niwā. 15 Na ne waro wijawā'cā'caropɥre wācūrā pūrīcā, dajabopā. 16 A'tiro pe'e weecārā niwā. Ti di'ta nemorō añurī di'ta waro ɥ'mūse pe'ere nisī'rīcārā niwā. Tojo weegu Ō'acū na "Ūsā wioɥ nimi" nicā, bopoyasāticɥ niwī. Tojo bopayasātigɥ, na ya macā na niatjo ɥ'mūserē apoyutojacɥ niwī.

17 Abrahā Ō'acūrē ējōpeoɥ, a'tiro weecɥ niwī. Ō'acū ¿diacjūta yu'ure ējōpeomiti? nīgū, cū macū Isaare wa'icure wējē ũjūamorōpeowɥaronojō weeduticɥ niwī. Abrahā cū macū ni'cū nigūrē "Wējē ũjūamorōpeowe'e", niticɥ niwī.

18 Todɥporopɥre Ō'acū Abrahārē a'tiro nicɥ niwī: "Isaa mɥ'ɥ macū me'rā pājārā pārāmerā nituriarā cūogusa'a", nicɥ niwī. 19 Abrahā a'tiro wācūcɥ niwī: "Ō'acū nipe'tirā wērī'cārāpɥreta masōmasīmi." Cū macūrē "Wējēgūti" weeri cura Ō'acū cūrē "Wējētīcā'ña", nicɥ niwī. Tojo weerā a'tiro nīmasī'i: "Abrahā cū macūrē wērī'cɥpɥ masā'cure weronojō cūocɥ niwī", nīmasī'i.

20 Isaa Õ'acürē ējōpeogu, cū pō'rā Jacore, Esaüre be'ropu añurō wa'atjere wereyucu niwī. 21 Jacob Õ'acürē ējōpeogu, cū wērīse duporoacā cū pārāmerā José pō'rānucūrē “Añurō wa'arosa'a”, nicu niwī. Tojo ucūgū, cū tuacjapu ñatuunu'cūgūta, Õ'acürē ñubuecu niwī. 22 José Õ'acürē ējōpeogu nicu niwī. Cū wērīgū, a'tiro wereyucu niwī: “Israe curuacjārā Egipto ní'cārā be'ropu wījarāsama. Na wa'arā, yé ò'arīrē miato”, nicu niwī.

23 Moisé pacsumma Õ'acürē ējōpeocārā niwā. Na macū bajuáca be'ro “Añugū waro nimi”, nicārā niwā. Na i'tia mujīpū ñocucārā niwā. Cū bajuase duporo Egiptocjārā wiogu wī'marā umuarē Israe curuacjārārē wējēduticu niwī. Moisé pacsumma pe'e wiogu dutisere uititjārā, na macūrē ñocārā niwā. 24 Be'ro Egiptocjārā wiogu macō cūrē masōco niwō. Moisé bucu ējāgū, Õ'acürē ējōpeocu niwī. Tojo weegu cū “Egiptocjārā wiogu pārāmi nimi” nisere tu'osī'rīticu niwī. 25 A'tiro pe'e weesī'rīcu niwī. Õ'acū yarā Israe curuacjārā me'rā pe'e pi'etitamusi'rīcu niwī. Õ'acürē ējōpeotigu weronojō Egiptocjārā wiogu ya wī'ipū tojasī'rīticu niwī. Na ña'arō weesere bu'ipejatamusī'rīticu niwī. 26 Na cūrē yabicā, cū Cristo Õ'acū bese'cu pi'etiatje weronojō pi'eticu niwī. Tojo pi'etigu, “Nipe'tise Egiptopu nisere cuoro nemorō añu ni'i”, nicu niwī. Õ'acū cūrē be'ropu o'atjere wācūgū, tojo nicu niwī. 27 Ējōpeose cuogu, Moisé Egiptopu ní'cu wijacu

niwĩ. Cũ Egiptocjũ wiogu uasere uiro marĩrõ wijacu niwĩ. Moisé Ô'acũ bajutigare ĩ'agũ weronojõ cũ "Weeguti" nisere ducayuro marĩrõ weenu'cũcu niwĩ.

28 Ęjõpeose cõogu, Moisé Egiptopũ wijawã'cãgũ, Pascua wãmetiri bosenuũurẽ weewã'cõcu niwĩ. A'tiro ni'i. Ô'acũ cũrẽ wereco'tegu u'musecjũrẽ nipe'tirã Egiptocjãrã uũua masã ma'misũũuarẽ wẽjẽduticu niwĩ. Tojo weegu Moisé a'tiro weecu niwĩ. Ô'acũ duti'caronojõta Israe curuacjãrãrẽ weeduticu niwĩ. Na põ'rã masã ma'misũũuarẽ wẽjẽticã'to nígũ oveja wĩ'marãrẽ wẽjẽduti, na ye dí me'rã sope sumuto wã'ñase pjĩrĩrẽ wa'reduticu niwĩ. Tojo weegu Ô'acũrẽ wereco'tegu díre ĩ'agũ, wẽjẽticu niwĩ. 29 Ô'acũrẽ ẽjõpeotjãrã, Israe curuacjãrã dia pajiri maa, sõ'arĩ maajore pẽ'acãrã niwã. Ti maarẽ pẽ'arã, di'ta aco marĩrõ pẽ'acãrã niwã. Egiptocjãrã na be'ro pẽ'asĩ'rĩmirã, mirĩpe'tia wa'acãrã niwã.

30 Apeye quẽ'rãrẽ Israe curuacjãrã Jericó wãmetiri macã sumutore siete nũũurĩ sutuasijacãrã niwã. Na Ô'acũrẽ ẽjõpeocã ti macã sumuto cja sã'rĩrõ ỹtã me'rã wéeca sã'rĩrõjo burũdijacaro niwũ. 31 Tojo nicã ti macãcjõ Rahab wãmetigo uũua me'rã a'metãrãwapata'ari masõ ẽjõpeose cõogo nico niwõ. Co Israe curuacjãrã ĩ'adu'tiri masãrẽ añurõ co'teco niwõ. Tojo weego ãpẽrã ti macãcjãrã Ô'acũrẽ yu'rũũ'cã'cãrã me'rã wẽrĩtico niwõ.

32 ¿Ñe'erẽ ninemogũsari yu'ũ? Nipe'tirã ye quetire wereta basiowe'e. Gedeõ wee'quere,

Barac wee'quere, Sansón wee'quere, Jefte wee'quere, Davi wee'quere, Samue wee'quere, tojo nicã ãpẽrã Ô'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã wee'quere werepe'otisa'a. ³³ Na Ô'acũrẽ ãjõpeorã ãpẽrã ye di'tacjãrã me'rã a'mequẽrã, wijawapata'acãrã niwã. Wiorã nirãnojõ masãrẽ queoro duticãrã niwã. Tojo weegu Ô'acũ cũ "Añurõ weeguti" ní'quere narẽ añurõ weecu niwĩ. Yaiwa nirõpũ bi'adũpomicã, narẽ ba'aticãrã niwã. ³⁴ Masãrẽ bu'iri da'rerã, asipo ãjũawaropũ sõrõcã quẽ'rãrẽ, ne ãjũticãrã niwã. Æpẽrã narẽ di'pjĩ me'rã wẽjẽsĩ'rĩcã, yũ'rũweticã'cãrã niwã. Tutuatimi'cãrã, tutuarã wa'acãrã niwã. Ape di'tacjãrã me'rã a'mequẽrã narẽ wapata'arã, nemorõ tutuayũ'rũarã wa'acãrã niwã. Narẽ i'atu'tirãrẽ docaque'acã weecãrã niwã. ³⁵ Ni'cãrẽrã numia na acawererãrẽ wẽrĩca be'ro masõno'cãrãpũre wiano'cãrã niwã tja.

Æpẽrã pe'e Ô'acũrẽ ãjõpeose cuomirã, uputu pi'eticãrã niwã. Na pi'etise me'rã wẽjẽno'cãrã niwã. Na ãjõpeodu'ucã, bu'iri da'rieri wi'ipũ nirãrẽ du'uwĩrõbopã. Na pe'e u'mũsepũ catinu'cũsere cũosĩ'rĩrã, ãjõpeodu'uticãrã niwã. ³⁶ Æpẽrã quẽ'rã Ô'acũrẽ ãjõpeorã yabi bujicã'no'cãrã niwã. Na wecu casero me'rã wee'que dari me'rã tãrãno'cãrã niwã. Æpẽrã cõme dari me'rãpũta dũ'teno'cãrã niwã. Æpẽrã bu'iri da'rieri wi'ipũ dũpono'cãrã niwã. ³⁷ Æpẽrã ãtãperi me'rã doquewẽjẽno'cãrã niwã. Æpẽrã na upũ deco me'rã yejesureno'cãrã niwã. Æpẽrã

di'pjĩ me'rã d̄utewẽjẽno'cãrã niwã. Āpẽrã su'ti marĩrã oveja caseri, cabra caseri me'rã dia'cũ cã'mota'acãrã, uicusiacãrã niwã. Na pajasec̄orã, ña'arõ weeno'cãrã, cãmida'reno'cãrã nicãrã niwã. ³⁸ Na masã marĩrõⲡⲥ, ũrũpagur̄ⲡⲥ, ũtã tuturip̄ⲥ, di'ta se'te'que tũ'rurip̄ⲥ nise coperip̄ⲥ sijabaque'aticãrã niwã. Tere tojo weeno'rã añurã nicãrã niwã. Āpẽrã pe'e ña'ayũ'rũacãrã niwã. Ne cã'rõ Õ'acũrẽ ějõpeorã me'rã nita basioticarõ niwũ narẽ. ³⁹ Õ'acũ nipe'tirã cũrẽ ějõpeorãrẽ “Añurã nima”, ni ĩ'acũ niwĩ. Ējõpeorã nimirã, nipe'tise cũ narẽ “Añurõ weeguti” ní'que pe'ere ĩ'aticãrã niwã. ⁴⁰ Titare Õ'acũ narẽ “Añurõ weeguti” ní'quere weeticũ niwĩ. A'tiro pe'e wãcũcũ niwĩ: “Be'rocjãrã yũ'ure ějõpeorã me'rã ã'rã yarãrẽ añurã wa'acã weeguti”, nicũ niwĩ. Cũ wãcũ'caronojõta weemi. Tojo weero cũ tod̄uporo wee'que nemorõ cũ ni'cãrõacã Jesucristo masãrẽ yũ'rũose pe'e añuyũ'rũnũ'cã'a.

12

Jesure ĩ'asirutu weedutise ni'i

¹ Sõ'onícãrã yũ'ũ ucũ'cãrã pãjãrã Õ'acũrẽ ějõpeorã pi'etisere nũ'cãcãrã niwã. Tojo nũ'cãrã, na cũrẽ ějõpeosere ĩ'ocãrã niwã. Na wee'que marĩrẽ queose ni'i. Tojo weerã narẽ wãcũrã, Õ'acũ marĩrẽ cũu'quere wãcũtutuase me'rã weerõũ'a. Ni'cũ omarĩ masũ nũcũse cũrẽ caribosenojõrẽ miatisami. Marĩ quẽ'rã cũ weronojõ weerõũ'a. Marĩ nipe'tise añurõ weesĩ'ricã, dojorẽsere, marĩ ña'arõ weewũasere

du'ucã'rõua'a. ² Jesure wãcũnurũrõua'a. Cũta marĩrẽ ne waro ĩjõpeocã weewĩ. Cũ marĩrẽ nemorõ ĩjõpeowã'cãcã weemi. Cũ curusa bopoyoropũ pi'eticũ niwĩ. Cũ tojo bopoyoro wẽrĩsere bopoyoro marĩrõ wẽrĩcũ niwĩ. Cũ pi'etĩca be'ro upũtu e'catiatjere wãcũgũ, tojo weecũ niwĩ. Masãmũjãáca be'ro cũ Õ'acũ dujiri cũmurõ diacjã pe'e ejanujãcũ niwĩ.

³ Mũsã Jesú wee'quere wãcũña. Ña'arã cũrẽ pũrõ pi'eticã weecãrã niwã. Tojo weerã mũsã quẽ'rã pi'etirã, caributitirãta cũrẽ ĩjõpeonu'cũcã'ña. ⁴ Mũsã ña'arõ weesere cã'mota'arã, ne ni'cũ wẽrĩña'timi yujupũ. ⁵ ¿Õ'acũ mũsãrẽ cũ põ'rãrẽ weronojõ werecasa'quere wãcũweti? Cũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ni'i:

“Yũ'u põ'rã, mũsãrẽ añurõ weedutigũ bu'iri da're'e.

Yũ'u tojo weesere tojo ĩ'acõ'aticã'ña.

Yũ'u mũsãrẽ tu'ticã, wãcũtutuaya.

⁶ Yũ'u mũsã wiogũ yũ'u mairãrẽ mũsã ña'arõ weecã, tu'ti'i.

Nipe'tirã yũ'u põ'rãrẽ añurõ weedutigũ bu'iri da're'e”, nicũ niwĩ Õ'acũ, ni ojano'wũ.

⁷ Pi'etirã, Õ'acũ yere du'uticã'ña. Õ'acũ mũsãrẽ cũ põ'rãrẽ bu'iri da'regũ weemi. Ne ni'cũ pacũ cũ macũ ña'arõ weesere bu'iri da'reticã weetisami. ⁸ Õ'acũ nipe'tirã cũ põ'rã ña'arõ weesere bu'iri da'remi. Tojo weeticã, mũsã cũ põ'rã waro nitibosa'a. Pacũ marĩrã, tojo boca'cãrã weronojõ nibosa'a. ⁹ Apeye quẽ'rãrẽ marĩ wĩ'marã nicã, marĩ pacũsumũa marĩ ña'arõ

weesere bu'iri da'recūwā. Na tojo weesere marĩ yu'ti ějōpeowu. Tojo weerā marĩ pacu u'musepu nigú pe'ema tjārōua'a. Tojo yu'ti ějōpeorā, catinu'cūrāsa'a. ¹⁰ Marĩ pacusumu a'ti nucūcāpu nirā marĩ ña'arō weesere bu'iri da'rewā. Na bu'iri da're'que marĩrē yoaticā niwā. Na bu'iri da'resī'rīrōnojō marĩrē bu'iri da'rewā. Ō'acū pe'e marĩrē añurō waro wa'adutigu bu'iri da'remi. Marĩrē cū weronojō ña'ase moorā wa'adutigu tojo weemi. ¹¹ Diacjūta ni'i. Ō'acū marĩrē bu'iri da'recā, ne tu'sawe'e. Marĩrē pūrī'i. Tojo nimicā, marĩ cū bu'iri da'rese me'rā añurō wee'e. Be'ropure marĩ ejeripō'rārīpu ejerisājāse bocarāsa'a. Añurō cū uaronojō queoro weeme'rīcā'rāsa'a.

Ō'acū ucūsere tojo ĩ'acō'aticā'ña nise ni'i

¹² Musā pi'etirā, wācūtutuaya. ¹³ Ō'acū uaro, diacjū nisere weeya. Tojo weecā, āpērā tutuatirā musārē ĩ'acūurā queoro weerāsama. Tutuanemorāsama. A'tiro wa'ase weronojō ni'i. Tutuatiri du'pocā tutuari du'pocā wa'arosa'a. Ca'bidijanemosome.

¹⁴ Nipe'tirā me'rā cumuca marĩrō nisetiya. Ne ña'arō weese marĩrō niña. Ña'arō wéerā, marĩ wiogure ne ĩ'ata basiowe'e. ¹⁵ Musā tu'omasīña. Apetero musā ña'arō weese bu'iri Ō'acū weetamusere uatirā weronojō wa'abosa'a. Ne ni'cū Ō'acū añurō weesere uatigunojō marĩato. Tojo nicā musā wācūsepu āpērārē uose, a'pepūrīse, nipe'tise āpērārē ña'arō weese wā'cācā weeticā'ña. Siape me'rā tojo weesere cā'mota'atirā,

pājārārē dojorēbosa'a. ¹⁶ Ne ni'cū cū nūmo nitigo me'rā ña'arō weeticā'to. Tojo nicā Ō'acū yere mejō nisere weronojō wācūticā'to. Esaú dūporocjāpūmarīcā mejō nisere weronojō wācūcū niwī. Cū masā ma'mi nisere űjaboagu, cū añuse ñe'ebo'quere ba'ase me'rā cū acabijire dūcayucū niwī. Tojo weegu cū ñe'ebo'quere bajuriocū niwī. ¹⁷ Musā masīsa'a. Esaú cū pacū “Mū'urē añurō wa'ato” nicā tū'osī'rīcū niwiwī. Cū pacū pe'e “Basiowe'e, mū'u acabijire o'otojapū”, nicū niwī. Cū tojo nicā tū'ogu, pūrō uticū niwī. Tojo utimicā, cū pacū cū acabijire o'o'que ne dūcayuta basioticarō niwū.

¹⁸ Musā Ō'acūrē ējōpeorā dūporocjārā Israe curuacjārā weronojō weewe'e. Na sō'onīcū űrūgū ī'ata basiocjū, ñe'eña'ta basiocjū pū'to wa'acārā niwā. Tigū űputū űjūcaro niwū. Topūre pūrō na'itī'acaro niwū. Būpo paa, wī'rō űputū wa'acaro niwū. ¹⁹ Musā titacjārā weronojō coroneta puticā bususere tū'owe'e. Ō'acū ucūse bajuyoropū quē'rārē tū'owe'e. Na pūrīcā cū ucūcā tū'orā, uise me'rā “Tocārōta ucūato majā”, nicārā niwā. ²⁰ Na Ō'acū duti'quere uiyū'ruarā, tojo nicārā niwā. Cū duti'que a'tiro nicaro niwū: “No'o a'tigu űrūgūpure ű'tacūugūnojōrē űtāperi me'rā do-quewējēña. Tojo weetirā, ñosērī pjī me'rā wējēña. No'o wa'icūrā quē'rārē mejārōta weeya”, nicū niwī Ō'acū. ²¹ Tojo wa'a'que wioyū'rūacaro niwū. Moisé basuta a'tiro nicū niwī: “Yū'u uiyū'rūagu narāsāsa'a”, nicū niwī.

²² Musā pūrīcā dūporocjārā weronojō niwe'e.

Musã Jesucristore ějõpeoyucã, Ô'acũ musãrẽ cũ tiropu wa'ata basiocã weecu niwĩ. Cũrẽ sērīmasīcã weecu niwĩ. Topu Ô'acũ catinu'cũgũ ya macã, u'musepu nirĩ macã ni'i. Ti macã Jerusalẽ wãmetiri macã ni'i. Opa bu'a Siõn wãmetiri bu'apu ni'i. Ti macãpu Ô'acũrẽ wereco'terã pãjãrã waro nisama. ²³ Na nerẽ, cũrẽ e'catipeosama. Ô'acũ põ'rã cũrẽ ějõpeomu'tã'cãrã quẽ'rã na wãmerẽ u'musepu ojaõ'ono'cãrã nima. Toputa Ô'acũ nipe'tirãrẽ besegu nimi. Tojo nicã toduporopu ejeripõ'rã añurã weeno'cãrã topu nima. Marĩ quẽ'rã Ô'acũrẽ ějõpeose me'rã na tiropu wa'arãsa'a. ²⁴ Marĩ Jesure ějõpeo'o. Cũ Ô'acũ masãrẽ “Na wiogu nigũti, na quẽ'rã yarã nirãsama” ní'quere apogu nimi. Topu cũ ye dí o'maburose me'rã marĩ acobojono'cãrã wa'a'a. A'tiro ni'i. Abel cũ dí o'maburocã, cũrẽ wẽjẽ'cure bu'iri da'reno'caro niwũ. Tojo weero Jesucristo ye dí, duporocjũ Abel ye dí nemorõ wapati'i.

²⁵ Tojo weerã añurõ tu'omasĩña. Ô'acũrẽ musãrẽ weregure teeticã'ña. Toduporocjãrãrẽ Ô'acũ bajuyoropu werecu niwĩ. Na cũrẽ teecãrã niwã. Na tojo weecã, narẽ bu'iri da'recu niwĩ. Marĩ pũrĩcãrẽ teecã, tjãgũsami. Ô'acũ u'musepu nigũ marĩrẽ weremi. Cũrẽ teerã, ne yu'rũwetisome. ²⁶ Titapure Ô'acũ cũ uputu ucũcã, di'ta narãsãcaro niwũ. A'tocaterore a'tiro nimi: “Nĩ'cãti di'ta narãsãcã weenemogũti. Di'ta dia'cũrẽ narãsãcã weesome. U'muarõpu nise quẽ'rãrẽ narãsãcã weeguti”, nimi Ô'acũ.

27 Cũ ni'cãti di'ta narãsãcã weenemogũti nígu, a'tiro nigũ weemi. Nipe'tise cũ wee'que bajuse mió'ota basiosere cõ'agũsami. Mió'ota basiotise ɯ'muse cjase dia'cũ tojarosa'a. 28 Õ'acũ cũ wiogu nirõpu tojarosa'a. Topu marĩ nirãsa'a. A'te ne mió'ota basiowe'e. Tojo weerã Õ'acũrẽ a'tere e'catise o'orã. Cũrẽ e'catise o'orã, cũ tu'saronojõ añurõ weerã wee'e. Cũrẽ ẽjõpeorã wiopesase me'rã weerã wee'e. 29 Marĩ wiogu Õ'acũ nipe'tise ña'asere ɯjũacõ'arĩ me'e weronojõ nimi.

13

Õ'acũ cũ tu'sasere weeya nise ni'i

1 Musã Jesucristore ẽjõpeorã ni'cũ põ'rã weronojõ ni'i. A'merĩ ma'idu'uticã'ña. 2 Musã ya wi'ipɯ etarãrẽ, sijari masãrẽ añurõ weeya. Tere acobojoticã'ña. ãpẽrã tojo weerã ɯ'musecjãrã Õ'acũrẽ wereco'terã ejarãrẽ ñe'ecãrã niwã. "Õ'acũrẽ wereco'terã nima", ni masĩticãrã niwã.

3 Bu'iri da'reri wi'ipɯ nirãrẽ wãcũña. Na me'rã nírã weronojõ tu'oña'ña. Ña'arõ yɯ'ru, cãmida'reno'cãrã quẽ'rãrẽ wãcũña. Musã quẽ'rã na weronojõ upati'i. Tojo weerã pi'etitamumasĩ'i.

4 Nipe'tirã numotirã, marãputirã a'merĩ wiopesase me'rã ñ'aña. Musã numosãnumia me'rã añurõ nisetiya. Numia na marãpusumua me'rã mejãrõta nisetiato. Numo marĩrã, marãpu marĩrã no'o ɯaro a'metãrãbajaque'atirãrẽ Õ'acũ bu'iri da'regusami. Tojo nicã

nūmotirā, marāpūtirā nimirā, āpērārē a'metārābajaque'atirārē bu'iri da'regusami.

⁵ Niyerure ɯaripejayu'rɯnu'cāticā'ña. Mūsā cɯose me'rā e'catiya. Ō'acū a'tiro nicu niwī: “Ne mɯ'urē ni'cūta du'ucūsosome. Ne cō'awā'cāsosome.” ⁶ Tojo weerā diacjūta ējōpeose me'rā a'tiro nīmasī'i:

Marī wioɯu yɯ'ure weetamumi.

Ne ni'cū yɯ'ure ña'arō weesī'rīsere uiwe'e, nīmasī'i.

⁷ Mūsārē añurō su'ori wejepeo'cārā Ō'acū ye queti were'cārārē wācūña. Na añurō weeseti yapada'reo'quere wācūña. Na weronojō ējōpeo nisetiya.

⁸ Jesucristo ne dɯcayutimi. Todɯporopure niseti'caronojōta ni'cārōacārē, be'ropure mejārōta ninu'cūgūsami. ⁹ Tojo weerā āpērā mūsārē mejēcā werecā, ējōpeoticā'ña. Ō'acū cū pajaña'se me'rā marīrē ejeripō'rārīpu wācūtutuacā weesami. Āpērā a'tiro dutisere cɯoma: “A'tere ba'arɯa'a. A'te pe'ere ba'aticā'rōɯa'a”, nima. Na dutisere yɯ'tiro nemorō Ō'acū marīrē wācūtutuacā weese pe'e añuyɯ'rɯnu'cā'a. Te dutisere yɯ'ticā, tojo nirānojōrē wācūtutuacā weewe'e.

¹⁰ Dɯporocjārā pa'ia Ō'acū wi'ipɯ da'rarā apeye wa'icūrā ũjūamorōpeo'quere ba'aticārā niwā. Na ba'ati'caronojōta náta tja a'tiro nicārē marī Jesucristore ējōpeorā me'rā bu'ipejamasītisama. ¹¹ A'tiro ni'i. Judío masū pa'ia wioɯu wa'icūrārē wējēcɯ niwī. Cū Ō'acū Nibutiari Tucūpu na ye díre miisājācɯ

niwĩ. Masã ña'arõ wee'quere acobojodutigũ tojo weecu niwĩ. Tojo weemigũ, na wa'icũrã upũ pe'ere macã sumutopũ ñjũacõ'acũ niwĩ. ¹² Tojo wee'caronojõ Jesú macã sumutopũ pi'eti, wẽricũ niwĩ. Cũ ye dí me'rã marĩrẽ bu'iri marĩrã tojacã wéégũ, tojo weecu niwĩ. ¹³ Cũ macã sumutopũ wẽrise “Bopoyo ni'i”, nino'caro niwũ. Cũ wẽricã, judío masã wiorã cũrẽ tu'ti, yabicãrã niwã. Marĩ quẽ'rãrẽ cũrẽ sirutucã, ãpẽrã tu'ti, yabima. Marĩ cũrẽ siruturoũa'a. Na tojo weesere tojo tũ'oña'rã. ¹⁴ A'ti nucũcãpũre marĩ nirĩ macã ne nidojasome. Ape macã, be'ropũ marĩ niatji macã u'mũse pe'ere a'ma'a. ¹⁵ Tojo weerã Jesucristo cũ weetamuse me'rã marĩ Õ'acũrẽ ãjõpeorã, a'tiro weerã. Wa'icũrãrẽ wẽjẽ ñjũamorõpeo'caro weronojõ wéerã, cũrẽ e'catise o'onu'cũrã. “Cũ marĩ wiogũ nimi, añuyũ'rũami” nĩrã, tojo weerã. ¹⁶ Tojo nicã mũsã añurõ weenu'cũcã'ña. Añurõ weesere acobojoticã'ña. ãpẽrãrẽ weetamurã, narẽ mũsã cũosere dũcawaaya. Tojo weerã mũsã Õ'acũpũre o'orã weronojõ weerãsa'a. Cũ tojo weesere tũ'sasami.

¹⁷ Mũsãrẽ sũ'ori wejepeorãrẽ yũ'tiya. Na dutisere weeya. Na mejẽcã ãjõpeori nĩrã, mũsãrẽ ã'anũrũ, bu'enu'cũma. Na Õ'acũrẽ a'tiro nĩrãsama: “Ûsã narẽ bu'érã, queorota weewũ”, nĩrãsama. Tojo weerã na dutisere tũ'saropũta yũ'tiya. Narẽ bujaweticã weeticã'ña. Mũsã narẽ yũ'rũnu'cãcã, na mũsãrẽ añurõ weetamu-masĩtima.

¹⁸ Ûsãrẽ Õ'acũrẽ sẽrĩbosanu'cũcã'ña. Ûsã bu'iri marĩrã tũ'oña'a. Nipe'tisere queoro

weesĩ'rĩ'i. ¹⁹ A'tiro Õ'acũrẽ sãrĩcã ɥa'a: "Maata Õ'acũ mʉsã tiropɥ yɥ'ɥre o'oato", ni sãrĩña.

Añudutitɥose, tojo nicã Õ'acũ añurõ weeato nise ñ'i

²⁰ Õ'acũ ejerisãjãse o'ogɥ marĩ wiogɥ Jesucristore wẽrĩ'cupɥre masõcɥ niwĩ. Jesucristo oveja co'tegɥ waro weronojõ marĩrẽ añurõ co'tegɥ nimi. Cũ wẽrĩse me'rã, cũ ye dí me'rã Õ'acũ masãrẽ "Na wiogɥ nigũti, na quẽ'rã yarã nirãsama" ní'quere queoro wa'acã weecɥ niwĩ. Õ'acũ masãrẽ "Tojo weeguti" ní'que ninu'cũrõsa'a. ²¹ Õ'acũ mʉsãrẽ queoro nisetiã weeato. Nipe'tisere añurõ weesetiã weeato. Tojo weecã, cũ ɥaro weemasĩrãsa'a. Jesucristo cũ tutuaro me'rã mʉsãrẽ tojo weegusami. Cristore e'catipeonu'cũrã. Tojota weerã.

²² Yɥ'ɥ acawererã, yɥ'ɥ mʉsãrẽ werecasasere nu'cãcureya. Yɥ'ɥ mʉsãrẽ yoatiri pũrĩ oja'a. ²³ Mʉsã a'tiro masĩcã ɥa'a. Marĩ acaweregɥ Timoteo bu'iri da'reri wi'ipɥ ní'cɥ du'uwĩrõno'tojami. Cũ maata yɥ'ɥ tiropɥ etacã, mʉsã tiropɥ wa'agɥ, cũrẽ miagũti.

²⁴ Nipe'tirã mʉsãrẽ sɥ'ori wejepeorã añuato. Nipe'tirã Jesucristore ẽjõpeorã quẽ'rã añuato. Italiacjãrã mʉsãrẽ añudutima.

²⁵ Õ'acũ mʉsã nipe'tirãrẽ añurõ weeato. Tojota weeato.

Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086